

A collage of various images related to travel and tourism. The images include: an airplane flying in the sky; a large rock formation in the water; a cartoon elephant; a city skyline with tall buildings; a road sign with an arrow pointing right; a temple complex with multiple spires; a map of a region; a heart symbol; a camera; a suitcase with a star and heart; a bridge over a river; a compass rose; a car; a star with motion lines; and a compass rose. The images are arranged in a grid-like fashion, with some overlapping.

การพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศน์เขื่อนโขง 2 สิ่งน่าน้ำโขงเลข-ลาว

งานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
และจัดประชุมวิชาการ

A black and white photograph showing the silhouettes of four business professionals standing in a modern office environment. In the foreground, a man in a suit and a woman in a business suit stand prominently. Behind them, another man in a suit is visible. The background features a large window with a grid pattern, and the floor is highly reflective, creating clear reflections of the people and the window.

เลขที่ 254 อาคารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้น 4 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์ 0-2218-2880 โทรสาร 0-2218-2859 : www.unisearch.chula.ac.th

การท่องเที่ยว เป็นภาคส่วนที่สำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นมูลค่าหลายแสนล้านบาทในแต่ละปี ซึ่งประเทศไทยมีความได้เปรียบและมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงมาก เนื่องจากประเทศไทยมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีทั้งภูเขา ป่าไม้ ชายหาด เกาะ แก่ง ถ้ำ น้ำตก ฯลฯ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการสร้างชาติ การตั้งถิ่นฐานและวิถีชีวิตที่น่าสนใจ ขนบธรรมเนียมและประเพณีที่สวยงาม ทรงคุณค่าและมีเอกลักษณ์ ประกอบกับสภาพทางภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ และภูมิสังคมของประเทศไทยยังเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดความหลากหลายมากขึ้นอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นทุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตาม หากมีเพียงทรัพยากรทุน แต่ขาดการวางแผนการพัฒนาที่ดี รวมทั้งการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพแล้ว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจะนำมาซึ่งความเสียหายต่อทรัพยากรทุนเหล่านี้ ทั้งปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ ถูกทำลาย สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม การสูญเสียเอกลักษณ์แห่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม อันจะกลายเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ทุกประเทศล้วนต้องการ เพื่อให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นสามารถตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับประเทศ กระจายรายได้ให้แก่ชุมชน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในขณะเดียวกันยังคงสามารถรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความสวยงามของประเพณีซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดใจได้

เทคโนโลยีการท่องเที่ยว (traveltech) ถูกจัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง ซึ่งเป็น 1 ใน 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ถูกกำหนดให้เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อก้าวเข้าสู่โมเดล “ประเทศไทย 4.0” ทั้งนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีลักษณะเฉพาะจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่ High Value Services อันจะนำมาซึ่งรายได้ตามเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจให้มั่นคง ในขณะที่การพัฒนาดังกล่าวยังคงรักษาสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมไทยอันเป็นเอกลักษณ์ไว้ได้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่การพัฒนาที่เกิดขึ้นต้องอยู่บนรากฐานของความรู้และความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ สังคม ศักยภาพและความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว การคำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานของการบริการ การสร้างแบรนด์ การสร้างความรู้และความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวของชุมชน ผ่านกระบวนการศึกษาและวิจัยเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจน โดยมีแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และภูมิสังคม การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความโดดเด่นและแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก นำมาซึ่งความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

กองบรรณาธิการ

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2560

ผู้จัดทำ

• ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่ปรึกษา

- ศาสตราจารย์ นพ. เกียรติ รักษ์รุ่งธรรม
- ศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน
- ศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ ดร. มงคล เตชะกาฬุ
- รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวงศ์ ศรีบุรี
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ วิจิตรโกสม
- ดร. สุภิชัย ตั้งใจตรง
- รองศาสตราจารย์ ดร. สุชนา ขวณิชย์

กองบรรณาธิการ

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ วิจิตรโกสม
- Dr. Wyn Ellis
- นางสาวประภาพร ฐาปนงศ์
- นางสาวเปรมสุดา จิวนอก
- นางสาวสิริมา นิลท้วม
- นางสาวบุปผชาติ มัธยม

ติดต่อสอบถาม

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
254 อาคารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้น 4
ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์ 0-2218-2880
โทรสาร 0-2218-2859
www.unisearch.chula.ac.th

“บทความ ข้อเขียน หรือความคิดเห็นต่าง ๆ ในวารสารนี้เป็นทรัพย์สินของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่มีส่วนในความเห็นในข้อเขียนเหล่านั้น”

3

11

16

22

28

3

การส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล

11

การบูรณาการกฎหมายด้านการท่องเที่ยว

16

การวิจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2

22

แผนพัฒนากองท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยว
เชียงคาน-สปป.ลาว เพื่อสร้างขีดความสามารถในการพัฒนา
การท่องเที่ยว รองรับการแข่งขันสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

28

การพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เชื่อมโยง
2 ผังแม่น้ำโขงเลย-ลาว

33

สัมภาษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์

การออกแบบ ปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

40

รอบตัวเรา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

44

แนะนำโครงการ

การจัดทำแผนผังแม่บท การอนุรักษ์และพัฒนา

กรุงรัตนโกสินทร์

47

ข่าวและกิจกรรม

33

การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวล

รองศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และรุ่งอรุณ บุญรอด
หน่วยปฏิบัติการวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการเติบโตทางการตลาดอย่างมีศักยภาพและเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากจำนวนครั้งของการเดินทางพักผ่อน และการเข้าพักที่โรงแรมของนักท่องเที่ยวพิการที่เพิ่มมากขึ้น ดังเห็นได้จากรายงานของ Open Doors Organization (2005) ที่ให้ข้อมูลว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา มีนักท่องเที่ยวพิการที่เดินทางท่องเที่ยวและติดต่อดูธุรกิจจำนวนสูงถึง 21 ล้านคน โดยมีค่าใช้จ่ายประมาณ 13.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือข้อมูลการท่องเที่ยวของตลาดสหภาพยุโรปซึ่งมีข้อมูลว่า ตลาดนักท่องเที่ยวของกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุของสหภาพยุโรป มีจำนวนประมาณ 134-267.9 ล้านคน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 83-166 พันล้านยูโร หรือประมาณ 3,910-7,820 พันล้านบาท (Buhalis et al., 2006) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและ

ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ สำหรับประเทศไทยมีประชากรที่เป็นคนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวประมาณ 1.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ของประชากรทั้งประเทศ (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2559) และจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปีที่สำรวจ พ.ศ. 2557 มีประชากรสูงอายุประมาณ 10 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) คนกลุ่มนี้มีกำลังในการจับจ่ายสูง และต่างเริ่มมีการแสวงหาประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับคนปกติ โดยหลีกเลี่ยงการเป็นภาระให้กับสังคม ขอเพียงให้มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นมารองรับกลุ่มคนที่มีข้อจำกัดทางกายภาพ เพื่ออำนวยความสะดวก และให้มีความปลอดภัย สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น กรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการพัฒนามาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว จึงได้ริเริ่ม **โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism For All)** เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ เกี่ยวกับการพัฒนาให้สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐานการบริการสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทุกกลุ่มได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยมีวิธีดำเนินการ คือ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์พื้นที่ศึกษาด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดน่าน เลย สมุทรสงคราม ราชบุรี จันทบุรี และตรัง โดยกลุ่มเป้าหมายแหล่งท่องเที่ยวครอบคลุมทั้ง

14 ประเภทตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว (ตารางที่ 1) ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การกำหนดประเภทแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดเกณฑ์ประเมิน การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว และการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ (มาตรฐานเลขที่ TTS 310 : 2012) ของกรมการท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ทางคณะนักวิจัยได้เก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวรวม 87 แห่ง ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวจากจังหวัดตรัง 23 แห่ง ราชบุรี 12 แห่ง จันทบุรี 10 แห่ง สมุทรสงคราม 7 แห่ง น่าน 22 แห่ง และจังหวัดเลย 13 แห่ง รายละเอียดประเภทและจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการเก็บข้อมูลแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเก็บข้อมูลและผลการตรวจประเมินแหล่งท่องเที่ยวแบ่งเป็นประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

ที่	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	จำนวน (แห่ง)	ผลการตรวจประเมิน (จำนวนแห่งที่ผ่านการประเมิน)		
			ด้านการบริหารจัดการ	ด้านการให้บริการ	ด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่
1	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	7	0	0	0
2	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐาน	2	0	0	0
3	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ	4	0	0	0
4	แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก	3	0	0	0
5	แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ	2	0	0	0
6	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง	2	0	0	0
7	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ	4	0	0	0
8	แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด	4	0	0	0
9	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3	0	0	0
10	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	4	0	0	0
11	แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ	2	0	0	0
12	แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	4	0	0	1
13	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	33	0	0	1
14	แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ	13	0	0	0
รวม		87	0	0	2

ที่มา : ไตรรัตน์ จารุทัศน์ ประมวลผลข้อมูลเมื่อสิงหาคม 2559

ผลการประเมินแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์

จากการประเมินแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 87 แห่งใน 6 จังหวัดที่ทำการศึกษ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมไม่มีแหล่งท่องเที่ยวใดที่ผ่านเกณฑ์ตามแบบประเมินมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ และเมื่อประเมินตามองค์ประกอบของเกณฑ์ พบว่า ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวใดที่ผ่านเกณฑ์ในด้านการบริหารจัดการและด้านการให้บริการ แต่สำหรับผลการประเมินด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวเพียง 2 แห่งเท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติราชบุรี และวัดพระศรีอารย จังหวัดราชบุรี ซึ่งทั้งสองแหล่งได้คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ 10 คะแนน เท่ากัน

ภาพที่ 1 อุทยานหุ่นขี้ผึ้งสยาม จังหวัดราชบุรี
ที่มา : ไตรรัตน์ จารุทัศน์ ถ่ายเมื่อ กรกฎาคม 2558

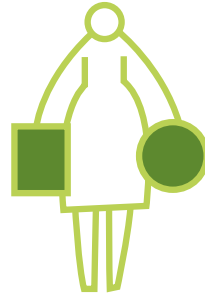
ภาพที่ 2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติราชบุรี จังหวัดราชบุรี
ที่มา : ไตรรัตน์ จารุทัศน์ ถ่ายเมื่อ เมษายน 2558

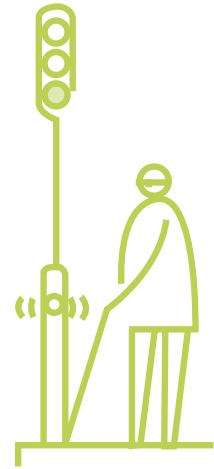
ภาพที่ 3 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี
ที่มา : ไตรรัตน์ จารุทัศน์ ถ่ายเมื่อ พฤษภาคม 2558

**Tourists come in
all shapes
and sizes**

Let them in!

ผลการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปผลความเหมาะสมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไป (ตารางที่ 2) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์

กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติหรือสภาพภูมิทัศน์เดิมอย่างสมบูรณ์หรือค่อนข้างสมบูรณ์ เป็น

แหล่งท่องเที่ยวที่มีการเข้าถึงกระทำได้ยากลำบาก ปรากฏร่องรอยของผลกระทบจากการทำกิจกรรมหรือการใช้ประโยชน์น้อย การควบคุมและการจัดการนักท่องเที่ยว ตลอดจนการพัฒนาต่าง ๆ ไม่ปรากฏในพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่เน้นการสัมผัสและศึกษาเรียนรู้กับธรรมชาติอย่างแท้จริง

ความเหมาะสมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ มีรายละเอียดในการศึกษา 4 ประการ (ตารางที่ 3) ได้แก่

ตารางที่ 2 การแบ่งกลุ่มความเหมาะสมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุในแหล่งท่องเที่ยว

ที่	แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์	แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไป
1	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ
2	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
3	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง	แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ
4	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ	แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
5	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทชายหาด	
6	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐาน	
7	แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	
8	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	
9	แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ	
10	แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก	

ที่มา : ไตรรัตน์ จารุทัศน์ (2559)

1) ปัญหาการเข้าถึง

- การเดินทางมีระยะไกลจากที่จอดรถไปยังสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมไปถึงจุดที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ระหว่างทางไม่มีที่นั่ง หรือจุดพัก

- ไม่มีทางลาดในบริเวณพื้นต่างระดับ หรือทางลาดมีความลาดชันสูง ไม่มีราวจับ

- พื้นผิวทางเดินไม่เรียบ เช่น เป็นพื้นทราย พื้นหินหยาบ พื้นดินที่อ่อนตัว หรือพื้นผิวที่มีความลื่น ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการสัญจร และอาจทำให้เกิดอันตรายต่อคนพิการที่ใช้รถเข็นคนพิการ หรือผู้สูงอายุที่ใช้อุปกรณ์ในการทรงตัว

- การขาดข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวคนพิการและผู้สูงอายุ เช่น ป้ายบอกทางไปยังสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดไว้ให้ ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่คนพิการทางการเห็น คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายสามารถใช้ได้ หรือป้ายบอกตำแหน่งสิ่งอำนวยความสะดวก และป้ายบอกทางมีขนาดเล็ก มองเห็นไม่ชัดเจน

2) ข้อจำกัดของพื้นที่

- บางพื้นที่มีความลาดชันเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา

- บางพื้นที่มีสภาพดินที่ง่ายต่อการพังทลายหรือสลายตัว

- บางพื้นที่เป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางสูง อาจเกิดผลกระทบต่อพืช สัตว์ป่า หรือแหล่งน้ำ

3) การวางแผนออกแบบให้สิ่งอำนวยความสะดวกที่คนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ มีความเชื่อมต่อสามารถเดินทางไปสู่สิ่งที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้

- มีความกลมกลืนและสอดคล้องกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมท้องถิ่น

- ไม่ขัดแย้งกับหลักการของเจ้าของหรือผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว

4) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยสิ่งอำนวยความสะดวกควรประกอบไปด้วยที่จอดรถคนพิการ ทางลาด ห้องน้ำคนพิการ จุดบริการข้อมูลป้ายสัญลักษณ์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ และทางเดินสัญจรที่นั่งพัก บันได ห้องอาบน้ำ รถราง ท่าเทียบเรือ และที่นั่งบนเรือ พื้นที่ปิกนิก และพื้นที่กางเต็นท์ ทางเดินบนชายหาด และพื้นผิวต่างสัมผัสเตือน

2. แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไป

กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะพื้นที่ธรรมชาติเดิมที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไป เพื่อสนองต่อกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน มีการเข้าถึงที่สามารถกระทำได้อย่างสะดวก ปรากฏร่องรอยของผลกระทบจากการพัฒนาอย่างชัดเจน มีความสะดวกสบายในการทำกิจกรรม

ความเหมาะสมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ มีรายละเอียดในการศึกษา 4 ประการ (ตารางที่ 3) ได้แก่

1) ปัญหาการเข้าถึง

- ไม่มีทางลาดในบริเวณพื้นต่างระดับ

- ทางลาดมีความลาดชันสูง ไม่มีราวจับ

- พื้นผิวทางเดินไม่เรียบ เช่น พื้นที่มีร่องของแผ่นปูพื้น พื้นหญ้า พื้นดิน หรือพื้นผิวที่มีความลื่น ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการสัญจร และอาจทำให้เกิดอันตรายต่อคนพิการที่ใช้รถเข็นคนพิการ หรือผู้สูงอายุที่ใช้อุปกรณ์ในการทรงตัว

- ขาดข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวคนพิการและผู้สูงอายุ เช่น ป้ายบอกทางไปยังสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	ที่จอดรถคนพิการ	ทางลาด	ห้องน้ำคนพิการ	จุดบริการข้อมูล	ป้ายสัญลักษณ์	เส้นทางศึกษาธรรมชาติ และทางเดินสัญจร	ที่นั่งพัก	บันได	ห้องอาบน้ำ	รถราง	ทำเทียบเรือ และที่นั่งบนเรือ	พื้นที่ปิกนิก และพื้นที่กางเต็นท์	ทางเดินบนชายหาด	พื้นผิวต่างสัมผัสเตือน	ลิฟต์โดยสาร	ลิฟต์บันได	แผนผังต่างสัมผัส	พื้นที่นั่งชมการแสดง/กีฬา	ร้านอาหาร
1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓		✓					
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓		✓					
3. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓					
4. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทน้ำตก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓		✓					
5. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓					
6. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓					
7. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓					
8. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทชายหาด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓					
9. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				✓			✓		✓
10. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				✓			✓		✓
11. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓
12. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓
13. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓
14. แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓

ที่มา : ไตรรัตน์ จารุทัศน์ ประมวลผลข้อมูลเมื่อสิงหาคม 2559

ที่จัดไว้ให้ ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ที่คนพิการทางการเห็น คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายสามารถใช้ได้

- ป้ายบอกตำแหน่งสิ่งอำนวยความสะดวก และป้ายบอกทางมีขนาดเล็ก มองเห็นไม่ชัดเจน

- ไม่มีพื้นที่ว่างเพียงพอสำหรับนั่งแก่คนพิการที่นั่งรถเข็นคนพิการในอาคารที่จัดการแสดง

2) ข้อจำกัดของพื้นที่

- บางพื้นที่เป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบาง อาจเกิดผลกระทบต่อรูปลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม

- บางพื้นที่ เช่น โบราณสถาน หากจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกบางประเภทเพิ่มเติมภายหลังอาจส่งผลกระทบต่อความแข็งแรงของโครงสร้างได้

3) การวางแผน

- ออกแบบให้สิ่งอำนวยความสะดวกที่คนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ มีความเชื่อมต่อกัน สามารถเดินทางไปสู่สิ่งที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ได้

- มีความกลมกลืนและสอดคล้องกับธรรมชาติสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

- ไม่ขัดแย้งกับหลักการของเจ้าของหรือผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว

4) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยสิ่งอำนวยความสะดวกควรประกอบไปด้วยที่จอดรถคนพิการ ทางลาด ห้องน้ำคนพิการ จุดบริการข้อมูลป้ายสัญลักษณ์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ และทางเดินสัญจรที่นั้งพัก บันได ลิฟต์โดยสาร ลิฟต์บันได แผนผังต่างสัมผัส พื้นที่นั่งชมการแสดง/กีฬา และร้านอาหาร

ทั้งนี้ จากการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีและให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 และมีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมพิทักษ์และรับรองให้คนพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และมีความเสมอภาคอย่างเท่าเทียม โดยในหมวดที่ 9 : ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilities) ได้กล่าวถึงหลักการเพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยอิสระ และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้าน โดยให้คนพิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่ง เทคโนโลยี และระบบสารสนเทศการสื่อสาร โดยมีแนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อม 3 ลักษณะ ได้แก่ การออกแบบที่เป็นสากล (Universal

design: UD) การจัดให้มีเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology: AT) และสุดท้ายคือ การให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมหรือสมเหตุสมผล (Reasonable Accommodation: RA)

ดังนั้น จากการแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทหลัก ทำให้สามารถนำองค์ประกอบด้านอื่น ๆ เข้ามาช่วยในการเข้าถึง และอำนวยความสะดวกได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ คือ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติหรือสภาพภูมิทัศน์เดิมอย่างสมบูรณ์หรือค่อนข้างสมบูรณ์ การที่จะดำเนินการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับคนพิการทำได้ยาก เพราะจะเป็นการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังนั้นจึงทำให้คนพิการ ผู้สูงอายุ เด็กและสตรีมีครรภ์ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ลำบาก จากแนวคิดในการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ สามารถนำการให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมหรือสมเหตุสมผล (RA) เข้ามาช่วยในการอำนวยความสะดวกได้ ได้แก่ การใช้ “คน” ในการช่วยเหลือ ซึ่งควรมีการส่งเสริมด้านการฝึกอบรม

เรื่องการให้บริการคนพิการและผู้สูงอายุ เพื่อการช่วยเหลือที่ถูกต้องและเหมาะสม สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทพื้นที่ธรรมชาติเดิมที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไปนั้น สามารถใช้การออกแบบเพื่อทุกคน (UD) และการจัดให้มีเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (AT) ในการอำนวยความสะดวกให้คนพิการ ผู้สูงอายุ เด็กและสตรีมีครรภ์ สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้

บทส่งท้าย

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ อีกทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มในการเติบโตทางการตลาดอย่างมาก และเพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุได้นั้น จึงควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล โดยจัดทำเป็นโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ รวมถึงการอบรมให้ความรู้ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ให้การสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจัดให้มีการมอบรางวัลให้แก่แหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสถานประกอบการด้านการ

ท่องเที่ยว ที่จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัยโครงการ “การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism For All)” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาจากกรมการท่องเที่ยว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. 2559. รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://dep.go.th/sites/default/files/files/news/Report_PWDS_June2559.pdf[3 ตุลาคม 2559].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557. การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย 2557[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=13101[5 มกราคม 2558].
- Buhalis, D., Eichhorn, V., Michopoulou, E., and Miller, G. 2006. Accessibility Market and Stakeholder Analysis. OSSATE: University of Surrey.
- Open Doors Organization. 2005. Disability Travel On The Rise Despite Barriers To Access[Online]. Available from: <http://opendoorsnfp.org/news/news-items/#prtravel> [August 1, 2016].

การบูรณาการกฎหมาย

ด้านการท่องเที่ยว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อังคนาวดี ปิ่นแก้ว
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<http://huffpost.com>

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (tourist industry) มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวและนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในประเทศ อีกทั้งยังสามารถต่อยอดและกระจายรายได้ไปยังธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการขนส่ง การเดินทาง ภาคธุรกิจและการโรงแรม และร้านอาหาร เป็นต้น อันนำไปสู่การจ้างงานและการพัฒนาธุรกิจให้เติบโตต่อไป ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาให้ธุรกิจการท่องเที่ยวของไทยมีความสามารถในการแข่งขันให้ทัดเทียมกับนานาชาติจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่จะมีการเปิดเสรีทางการค้าและการบริการของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะความหวาดระแวงหรือหวาดกลัวต่อภัยที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยวนั้น ย่อมส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาพลักษณ์ของประเทศและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ปัญหาเรื่องการคุ้มครองนักท่องเที่ยวนั้นยังคงพบได้อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นกรณีนักท่องเที่ยวถูกทำร้ายร่างกาย ถูกชิงทรัพย์ ข่มขืน หรือถูกฆ่า อีกทั้งยังปรากฏกรณีที่นักท่องเที่ยวถูกหลอกลวงให้ซื้อสินค้าหรือบริการในราคาที่สูงเกินควร การไม่ติดป้ายราคาสินค้าหรือบริการ การเอาเปรียบนักท่องเที่ยว การล่อลวงอันก่อให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองนักท่องเที่ยวซึ่งนับว่าเป็นประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น มิได้ถูกบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ หากแต่เป็นการนำกฎหมายที่มีเป็นการทั่วไปมาปรับใช้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวจึงมีอยู่เป็นจำนวนมาก และอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้น การดำเนินงานด้านการคุ้มครองนักท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ชัดเจน และแน่นอน รวมทั้งมีความพร้อมสำหรับการแข่งขันเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อีกทั้งเพื่อให้การปฏิบัติงานและบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกันอันจะนำไปสู่การพัฒนากฎหมายด้านการคุ้มครองนักท่องเที่ยวแบบบูรณาการต่อไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรวบรวมกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยวรวมทั้งศึกษา และวิเคราะห์กฎหมายดังกล่าวว่ามีประสิทธิภาพในการคุ้มครองนักท่องเที่ยวหรือไม่ เพียงใด เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาการท่องเที่ยว

การศึกษานี้มุ่งพิจารณามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยวต่างชาติ ประเภทที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวด้วยตนเอง มิได้ร่วมเดินทางมากับกลุ่มทัวร์ หรือที่เรียกว่า Foreign Individual Tourism (FIT) เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวกับกลุ่มทัวร์นั้นมักได้รับความช่วยเหลือจากบริษัททัวร์ในด้านข้อมูลและการอำนวยความสะดวกในกรณีที่เกิดปัญหาจากการท่องเที่ยว ในขณะที่ นักท่องเที่ยวแบบ FIT นั้นมักจะประสบปัญหามากกว่าเนื่องจากไม่มีบุคคลให้คำชี้แนะ ประกอบกับปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวแบบ FIT เพิ่มขึ้นมาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่ให้การคุ้มครองแก่นักท่องเที่ยวในกลุ่มดังกล่าว

สาเหตุที่นักท่องเที่ยวแบบ FIT มักเป็นเหยื่อของการกระทำความผิด

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวแบบ FIT มักเป็นเหยื่อของการหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือการกระทำความผิด เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีข้อจำกัดที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1) ข้อจำกัดทางด้านภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ทำให้การสื่อสารขาดประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการ ผู้กระทำความผิด หรือระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองนักท่องเที่ยว โดยข้อจำกัดนี้อาจมาจากตัวนักท่องเที่ยวเองที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ หรือผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือบริการ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ส่งผลให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

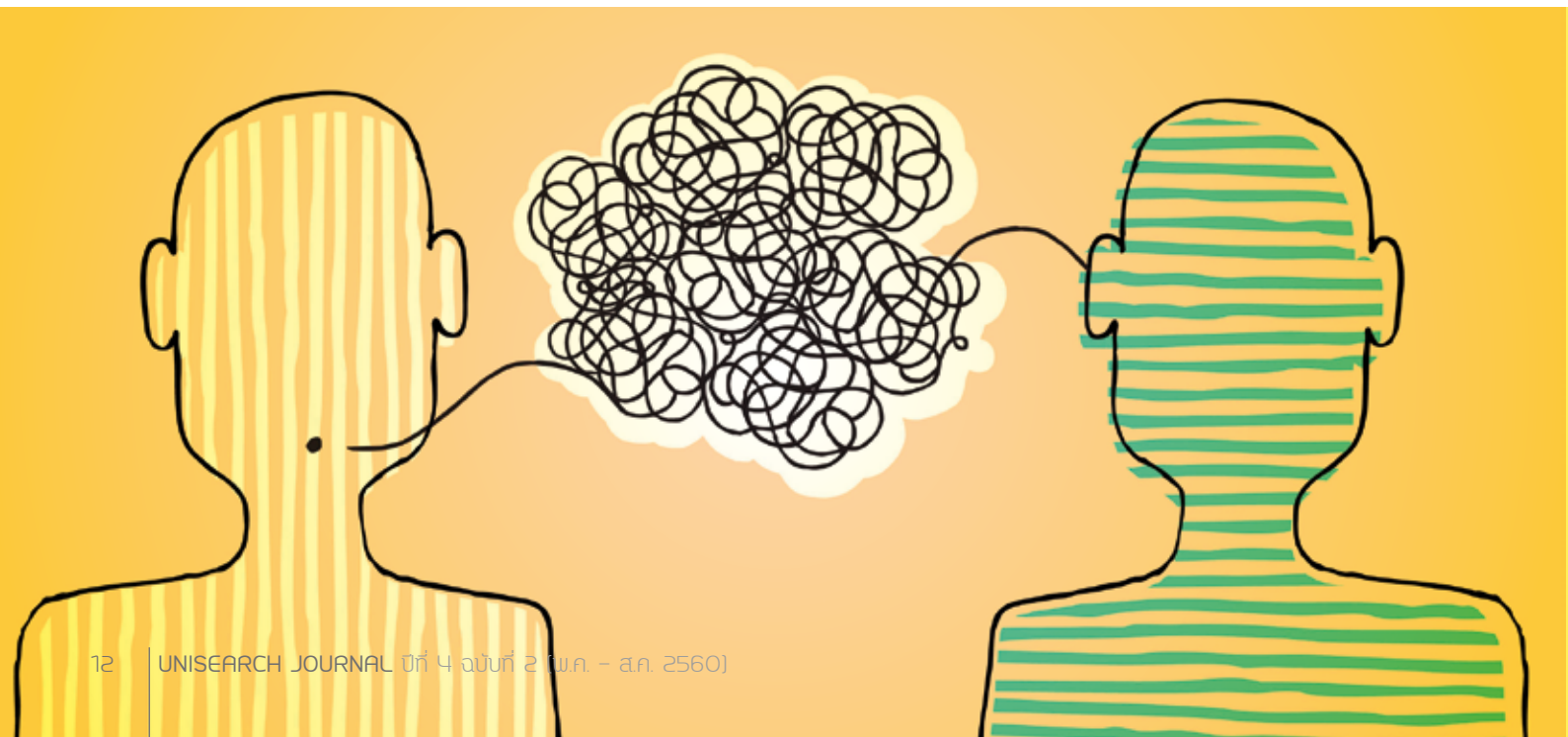
2) ข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเดินทางและการพำนักในประเทศไทย เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมักเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาสั้น ๆ และมีกำหนดการเดินทางออกจากประเทศไทยค่อนข้างแน่นชัด ทำให้เมื่อเกิดเหตุความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย หรือทรัพย์สิน แต่ไม่สามารถพำนักอยู่ในประเทศไทยต่อ เพื่อดำเนินการทางกฎหมายได้ อีกทั้งในระหว่างที่ยังพำนักอยู่ในประเทศไทยยังต้องประสบปัญหาอุปสรรคในเรื่องการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินการทางกฎหมาย เช่น การแจ้งความร้องทุกข์ การร้องเรียน และการฟ้องคดีต่อศาล เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ได้รับความเสียหายมักจะไม่ติดตาม

ดำเนินคดี หรือดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายมากนักเพราะข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าว

ดังนั้น ผู้ที่กระทำความผิดหรือผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวจึงเห็นช่องทางในการกระทำความผิด เนื่องจากมักจะไม่ถูกดำเนินคดีหรือไม่ต้องชดใช้ความเสียหาย เพราะผู้เสียหายไม่อยู่ติดตามผล หรือความคืบหน้าของกระบวนการตามกฎหมายแล้ว

สำหรับความเสียหายที่นักท่องเที่ยวต่างชาติประสบขณะท่องเที่ยวในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความเสียหายที่เกิดจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ 2) ความเสียหายที่เกิดจากเดินทางหรือคมนาคม 3) ความเสียหายที่เกิดจากการพักผ่อน และ 4) ความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย และทรัพย์สิน

ปัจจุบันประเทศไทยยังมิได้มีพระราชบัญญัติหรือประมวลกฎหมายสำหรับการช่วยเหลือคุ้มครองหรือเยียวยาความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติไว้เป็นการเฉพาะ กล่าวคือ นักท่องเที่ยวต่างชาติจะได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับประชาชนชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวต่างชาติจะมีข้อจำกัดในด้านภาษาและระยะเวลาในการพำนักอยู่ในประเทศ ที่แตกต่างจากประชาชนชาวไทยก็ตาม ด้วยเหตุนี้ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐจึงเป็นไปตามขั้นตอนทางกฎหมายแต่ละฉบับ ซึ่งมีข้อปฏิบัติและการดำเนินการภายใต้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่แตกต่างกันไปในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสินค้าหรือบริการ การเดินทาง คมนาคม การพักผ่อนของนักท่องเที่ยวหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอันตรายที่มีผลต่อชีวิต ร่างกาย อนามัยและทรัพย์สินนั้น มักเป็นกฎหมายที่มุ่งควบคุมมิให้มีการกระทำความผิด หรือคุ้มครองในด้านความปลอดภัย

โดยการกำหนดมาตรฐาน หรือลงโทษผู้กระทำผิดเป็นส่วนใหญ่ มิได้เป็นไปเพื่อการชดใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่ นักท่องเที่ยวต่างชาติแต่อย่างใด และแม้กฎหมายจะเปิดช่องทาง ให้มีการร้องเรียนได้ก็ตาม แต่การร้องเรียนดังกล่าวเป็นไป เพื่อการนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำผิดเท่านั้น โดยไม่มีผลในทาง เยียวยาความเสียหาย คงมีแต่ในด้านการเดินทางหรือคมนาคม เท่านั้น ที่มีกฎหมายกำหนดการชดใช้เยียวยาความเสียหาย ในบางกรณี อันได้แก่ ความเสียหายที่เกิดจากการเดินทาง โดยทางรถยนต์ (ซึ่งไม่รวมถึงรถไฟ รถไฟฟ้ามหานคร (MRT) และรถไฟฟ้า (BTS)) การเดินทางโดยเรือโดยสาร และการเดินทางโดยเครื่องบิน ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่ากฎหมาย ที่ให้การชดใช้เยียวยานี้เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับประชาชนทุกคน ซึ่งรวมถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย อีกทั้งจำนวนเงิน ที่ให้การชดเชยนั้นค่อนข้างน้อย ประกอบกับกฎหมาย ได้กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดไว้ค่อนข้างมาก ดังนั้น หากว่าผู้เสียหายต้องการที่จะได้รับการชดเชยเต็มจำนวน ผู้เสียหาย ต้องไปดำเนินการกระบวนการฟ้องร้องทางแพ่ง ตามหลักกฎหมาย สัญญาหรือละเมิดหรือกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแล้วแต่กรณี ส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเข้าพักแรมในโรงแรมหรือ สถานที่พักแรมของนักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวที่ได้รับ ความเสียหายประสงค์ในการเรียกร้องให้มีการชดใช้เยียวยา จะต้องดำเนินการกระบวนการฟ้องร้องทางแพ่ง ตามหลักกฎหมาย สัญญาหรือละเมิดหรือกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การดำเนินการทางศาลดังกล่าวนี้มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซับซ้อน และใช้เวลาค่อนข้างนาน จึงไม่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ต่างชาติที่มีข้อจำกัดในด้านภาษาและระยะเวลาที่สามารถอยู่ใน ประเทศไทย

มาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนการท่องเที่ยว

ในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมาก โดยพยายามหาแนวทางในการ ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองนักท่องเที่ยวมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น

- การตั้งกองทุนช่วยเหลือนักท่องเที่ยวต่างชาติ กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลได้มีมาตรการส่งเสริมความมั่นใจให้ นักท่องเที่ยว จึงได้กำหนด “หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และอัตรา การจ่ายเงินช่วยเหลือเยี่ยวยานักท่องเที่ยวต่างชาติ” โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเยี่ยวยานักท่องเที่ยวต่างชาติทุกคน ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยและเกิดความสูญเสีย หรือความเสียหายใด ๆ จากภัยธรรมชาติ การประสบเหตุจาก การก่อการร้าย หรือการจลาจล การถูกทำร้ายร่างกาย การถูก ข่มขืน การประสบอุบัติเหตุ การตกทุกข์ได้ยาก โดยมีได้เกิดจาก ความประมาท เจตนา หรือการกระทำที่ผิดกฎหมายของ

นักท่องเที่ยว ซึ่งหลักเกณฑ์ฯ ดังกล่าวนี้นับว่าเป็นบทบัญญัติเดียว ในปัจจุบันที่ให้การคุ้มครองช่วยเหลือและเยียวยาความเสียหาย แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นการเฉพาะ

- การเปิดทำการ “ส่วนคตินักท่องเที่ยว” ในศาลยุติธรรม ซึ่งปัจจุบันได้เปิดให้บริการหลายแห่งแล้ว ส่วนคตินักท่องเที่ยวนี้

จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้ได้รับ ความยุติธรรม โดยเน้นกระบวนการที่รวดเร็ว (fast and fair) ซึ่งแต่เดิมก่อนที่จะมีการเปิด “ส่วนคตินักท่องเที่ยว” คดีแพ่ง และคดีอาญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวจะต้องเข้าสู่ การพิจารณาเหมือนคดีทั่ว ๆ ไป ซึ่งกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ เป็นไปค่อนข้างช้าและไม่สอดคล้องกับข้อจำกัดของนักท่องเที่ยว ที่มีข้ออ่อนด้อยเรื่องภาษาและระยะเวลาที่อยู่ในประเทศ การเปิด “ส่วนคตินักท่องเที่ยว” ส่งผลให้คดีความที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ได้รับการพิจารณาและตัดสินในเวลาที่รวดเร็วขึ้นมาก โดย ผู้พิพากษาได้พยายามเน้นกระบวนการเจรจา โกล่เกลี่ย และ ประนีประนอมยอมความ เพื่อให้คู่กรณีได้ตกลงชดใช้ความเสียหาย หรือเยียวยาความเสียหายกัน เมื่อตกลงกันได้ศาลจะพิพากษา ให้เพื่อประโยชน์ของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับนักท่องเที่ยว ต่างชาติแล้ว นักท่องเที่ยวต้องเข้าสู่กระบวนการของการชดใช้ เยียวยาความเสียหายเช่นเดียวกับคนในชาติ อีกทั้งกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนี้อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ หลากหลายหน่วยงาน จึงสร้างความสับสนให้แก่ นักท่องเที่ยว เป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่ทราบว่าปัญหาที่ตนประสบนั้น อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใด โดยแต่ละหน่วยงาน ต่างทำหน้าที่ตามความรับผิดชอบที่แยกออกเป็น ส่วน ๆ ตามหน่วยงาน จึงทำให้ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ในด้านข้อมูลและกระบวนการ ดังนั้น จึงควรมีหน่วยงานกลาง

ที่ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ติดต่อ ประสานงาน และ ติดตามความคืบหน้าในเรื่องที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่ดังกล่าว

นอกจากนี้ ปัญหาหรืออุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาด้านภาษา เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมีจำนวนจำกัด การฝึกฝนหรือการเตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องภาษาจึงจำเป็น แต่อาจต้องใช้เวลานาน ดังนั้น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จึงควรมีการจัดตั้งศูนย์กลางที่มีล่าม หรือผู้แปลภาษาต่าง ๆ โดยเป็นการใช้ล่ามร่วมกันระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากปัจจุบันการหาล่ามของหน่วยงานของรัฐที่จะเข้ามาช่วยแปลภาษาให้กับนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้เสียหายนั้นเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างหา และเป็นไปในลักษณะขอความอนุเคราะห์จากล่าม ดังนั้นจึงทำให้ การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความล่าช้าไม่ทันทั่วถึง

ท้ายสุด รัฐควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติทราบถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่ ในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองนักท่องเที่ยว เนื่องจาก ปัจจุบันพบว่า นักท่องเที่ยวจำนวนมากไม่ทราบว่าสามารถ ติดต่อขอความช่วยเหลือได้จากหน่วยงานใด

มาตรการช่วยเหลือเยียวยาทางกฎหมาย ในต่างประเทศ

ในส่วนของการศึกษากฎหมายต่างประเทศเรื่องการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้ผลการศึกษาดังนี้

ประเทศญี่ปุ่น มีมาตรการคุ้มครองและเยียวยาความเสียหาย ที่เกิดจากการเดินทางซึ่งมีลักษณะเหมือนประเทศไทย คือ ไม่มีการแบ่งแยกกฎหมายและมาตรการให้ความคุ้มครองสำหรับ นักท่องเที่ยวต่างชาติออกจากการคุ้มครองประชาชนทั่วไป แต่ประเทศญี่ปุ่นได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากยานพาหนะ ชื่อว่า National Agency for Automotive Safety and Victim's Aid (NASVA) มีบทบาทในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ ผู้เสียหายพึงได้รับ ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ที่ผู้เสียหายสามารถขอคำปรึกษาเพื่อเรียกร้อง หรือบังคับตามสิทธิอันพึงมีของตน จึงเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว ต่างประเทศซึ่งมักขาดความเข้าใจหรือขาดข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อ หน่วยงานต่าง ๆ ในการขอความช่วยเหลือหรือรับการเยียวยา สำหรับความเสียหายจากโรงแรมและสถานที่พักอาศัยระหว่างการท่องเที่ยว นั้น ประเทศญี่ปุ่นมิได้มีกฎหมายกำหนดมาตรการ เยียวยานักท่องเที่ยวต่างประเทศไว้โดยเฉพาะ แต่รัฐบาลได้ ตระหนักถึงปัญหาด้านภาษา จึงได้ออกกฎหมายที่เรียกว่า Act on Development of Hotels for Inbound Tourists

ซึ่งกำหนดมาตรฐานให้โรงแรมในประเทศญี่ปุ่นต้องมีลูกจ้างที่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้หรือมีคู่มือภาษาต่างประเทศสำหรับนักท่องเที่ยว โดยโรงแรมที่มีมาตรฐานตามที่กำหนดจะได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษี

ในส่วนมาตรการเพื่อรับมือกับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าอุปโภคบริโภคและการบริการนั้น นักท่องเที่ยวต่างชาติจะได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป เนื่องจากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดความคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยว แต่ในกระบวนการร้องเรียนหรือระงับข้อพิพาทกรณีนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้บริโภคได้รับความเสียหายข้ามพรมแดน ประเทศญี่ปุ่นมี Cross-border Consumer center Japan (CCJ) เป็นช่องทางในการร้องเรียนสำหรับผู้บริโภคข้ามพรมแดน ในด้านความเสียหายอันเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ประเทศญี่ปุ่นอาศัยระบบตำรวจซึ่งมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้เกิดความใกล้ชิดกับชุมชนและเป็นการสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเข้าหาติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือ โดยในบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม จะมีการจัดเจ้าพนักงานซึ่งสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ไว้ประจำ ณ ป้อมตำรวจ

ในส่วนของ**ประเทศออสเตรเลีย** พบว่า กฎหมายหรือมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายอันเกิดจากการเดินทางหรือโรงแรมและที่พักอาศัยระหว่างการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าอุปโภคบริโภคและการบริการ

ตลอดจนกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน มิได้มีการกำหนดมาตรการพิเศษไว้สำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ แต่นักท่องเที่ยวต่างประเทศจะได้รับประโยชน์จากการที่หน่วยงานของรัฐนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในกระบวนการระงับข้อพิพาทนอกศาล และกระบวนการยุติธรรม อันเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีระยะเวลาพำนักอยู่ในประเทศ ซึ่งตนเข้ามาท่องเที่ยวอย่างจำกัด ให้ยังคงสามารถอยู่ในกระบวนการเยียวยาความเสียหายได้โดยการอาศัยเทคโนโลยี เช่น การใช้วิดีโอทัศนออนไลน์ในการตกลงประนีประนอมยอมความหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาทางศาล เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัยโครงการ **“การบูรณาการกฎหมายด้านการท่องเที่ยว”** ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาโครงการจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การวิจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2

รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ วัฒนา
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

การเดินทางและการท่องเที่ยว หรือ T&T (Travel and Tourism) มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ (Blanke and Chiesa, 2013) และเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 (นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้มีความเชื่อมโยงกันในเชิงบูรณาการ และเกิดพลังในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเริ่มจากการศึกษาวิจัยให้ได้องค์ความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การอบรมบุคลากรเครือข่ายการท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจ การบูรณาการการส่งเสริมการท่องเที่ยว เกิดการเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรเครือข่าย เมื่อดำเนินการอบรมเสร็จสิ้น จึงจัดให้มีการต่อยอดการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนด้วยการประชาสัมพันธ์กิจกรรมท่องเที่ยวของดี 4 จังหวัดให้กับนักธุรกิจการท่องเที่ยวและนักประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เพื่อขยายตลาดการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด

โจทย์การวิจัยของพื้นที่เป้าหมาย

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วทั่วโลก มีความแตกต่างจากอุตสาหกรรมประเภทอื่น เพราะผู้บริโภคต้องเดินทางไปใช้บริการสัมผัส และชื่นชมกับสุนทรียะจากบรรยากาศและทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ หากแต่เป็นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะและกระบวนการผลิตเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ (ปรีชา แดงโรจน์, 2544) ผู้บริหารของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 มีแนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดด้วยการใช้ความรู้ นำการปฏิบัติโดยสร้างความร่วมมือในการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้จากคณะนักวิจัยของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้ชื่อ **“โครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2”** (ดำรง วัฒนา, 2557) ทั้งนี้ การดำเนินโครงการแบ่งเป็น 3 กิจกรรมหลัก ดังนี้

1) การศึกษาวิจัยเพื่อทำโครงการหลักที่สำคัญ (Flagship Project) ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการศึกษาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ มีจุดแข็ง และมีโอกาสในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ 4 จังหวัด แล้วจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงลึก ประจำปี 2557

2) การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 200 คน เพื่อประชาสัมพันธ์ของดีและจุดเด่นของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด

3) การจัดประชุมผู้นำเครือข่าย จำนวน 40 คน เพื่อประชาสัมพันธ์เชิงลึกและใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อตกลงการท่องเที่ยวของ 4 จังหวัด พร้อมทั้งทำการสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามโปรแกรมที่ได้จัดทำไว้ โดยโปรแกรมการท่องเที่ยว 4 จังหวัด มีระยะเวลา 4 วัน 3 คืน และนำไปสู่การจัดประชุมสรุปผลเพื่อเปิดตลาดและจัดทำข้อตกลงการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ต่อไป

ความรู้จากการวิจัยสู่การปฏิบัติ

การพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 มุ่งสร้างความเชื่อมต่อการท่องเที่ยวกับภาคกลางตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง โดยอาศัยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษาซึ่งมีความโดดเด่นทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ได้แก่ 1) มรดกโลกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี 2) อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 3) บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ และ 4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จังหวัดพิจิตร ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็งและประชาสัมพันธ์สู่ตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่ 4 จังหวัดให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นให้เกิดเป็นการเดินทางเพื่อแสวงหาความสุขความเพลิดเพลินและสุนทรียะทางอารมณ์ที่เกิดจากการได้พบได้เห็นสิ่งแปลกใหม่ ทั้งทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชน (ปรีชา แดงโรจน์, 2544) ซึ่งการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจการให้บริการและการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ 7 ประเภท (ปรีชา แดงโรจน์, 2544) ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม (accommodation) ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (travel agent and guide) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก (shopping and souvenir) ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม (food and beverage) ธุรกิจการคมนาคมและการขนส่ง (communication and transportation) ธุรกิจบันเทิงและพักผ่อน (entertainment and recreation) และ ธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว (other services related to tourist activities)

การศึกษากการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 อาศัยการศึกษาและสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 จังหวัดที่มีศักยภาพ มีจุดแข็ง มีโอกาสในการพัฒนา กิจกรรมต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์เครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ และการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารรายงานการท่องเที่ยวแล้วสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำร่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงลึก นำไปไว้พาทักและปรับปรุงในที่ประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากนั้นเป็นการศึกษา “ของดีและจุดเด่นของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว” ของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดฯ และจัดทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยผลการศึกษาถูกใช้ในการจัดสัมมนากลุ่มเป้าหมายจำนวน 200 คน เพื่อการประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ รวมทั้งการวิจัยภาคสนามแบบมีส่วนร่วมของผู้นำเครือข่าย จำนวน 40 คน โดยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงลึกในกลุ่มจังหวัดฯ และสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามโปรแกรมที่ได้จัดทำไว้ คือ การท่องเที่ยว 4 จังหวัด ระยะเวลา 4 วัน 3 คืน เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกและใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อตกลงการท่องเที่ยวของ 4 จังหวัดต่อไป และในขั้นสุดท้ายเป็นการสรุปผลการศึกษาวิจัยด้วยการจัดประชุมสรุปผลเพื่อเปิดตลาดและจัดทำข้อตกลงการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2

การสร้างองค์ความรู้

การวิจัยตามโครงการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพพร้อมที่จะจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวทั้ง 4 จังหวัดนี้ อาศัยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เช่น การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสำรวจพื้นที่เป้าหมาย การสังเกตนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว การประชุมเชิงถกเถียงความคิดเห็น และการพิจารณาแนวคิดจากบุคลากรเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวที่บูรณาการแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ 4 จังหวัด แล้วจัดทำเป็นข้อเสนอโครงการแผนการท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงลึก และนำผลการจัดทำโครงการ/แผนงานการท่องเที่ยวที่ได้จากการสัมมนาและผลการศึกษาด้านการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ มาใช้ในการบูรณาการเครือข่ายการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ เป็นบุคลากรตามทำเนียบเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ประกอบด้วย บุคลากรของจังหวัด บุคลากรของท้องถิ่น ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ในกลุ่มจังหวัดฯ โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้าร่วมโครงการจากเกณฑ์ดังนี้

1) บุคลากรเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 จังหวัดละ 50 คน รวม 200 คน เพื่อร่วมสัมมนาการประชาสัมพันธ์ในการศึกษาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

2) การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจังหวัดละ 10 คน รวม 40 คน เพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงลึก และร่วมประชุมสรุปผลเพื่อเปิดตลาดและจัดทำข้อตกลงการท่องเที่ยวของ 4 จังหวัด

การสัมมนาการประชาสัมพันธ์ในการศึกษาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด เพื่อทำองค์ความรู้เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ ได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 3-4 กรกฎาคม 2557 ณ ห้องเทพธิดา โรงแรมพิมาน จังหวัดนครสวรรค์ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาประกอบด้วย เครือข่ายการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 จำนวน 204 คน (ผู้ที่ให้ข้อมูลมีจำนวน 174 คน) มีลักษณะดังนี้

1) ผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นชายร้อยละ 31.0 หญิงร้อยละ 69.0 อายุเฉลี่ย 49.96 ปี อายุตัวสูงสุด 72 ปี ต่ำสุด 25 ปี สำหรับอายุงานพบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนามีอายุงานเฉลี่ย 15.50 ปี อายุงานสูงสุด 40 ปี ต่ำสุด 1 ปี

2) สถานภาพ พบว่า เป็นข้าราชการ 93 คน ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค ร้อยละ 38.7 รองลงมาเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 35.5

3) ผู้ประกอบการจำนวน 75 คน เป็นเจ้าของร้านขายสินค้า ร้อยละ 28.0 ที่พัก/โรงแรม ร้อยละ 24.0 ร้านอาหาร ร้อยละ 12.0 นอกนั้นเป็นผู้ประกอบการอื่น ๆ

ผลการสัมมนาการประชาสัมพันธ์ในการศึกษาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ได้ข้อเสนอเป็นแนวทางการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด จำนวน 4 แนวทาง สรุปผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อเสนอแนวทางการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

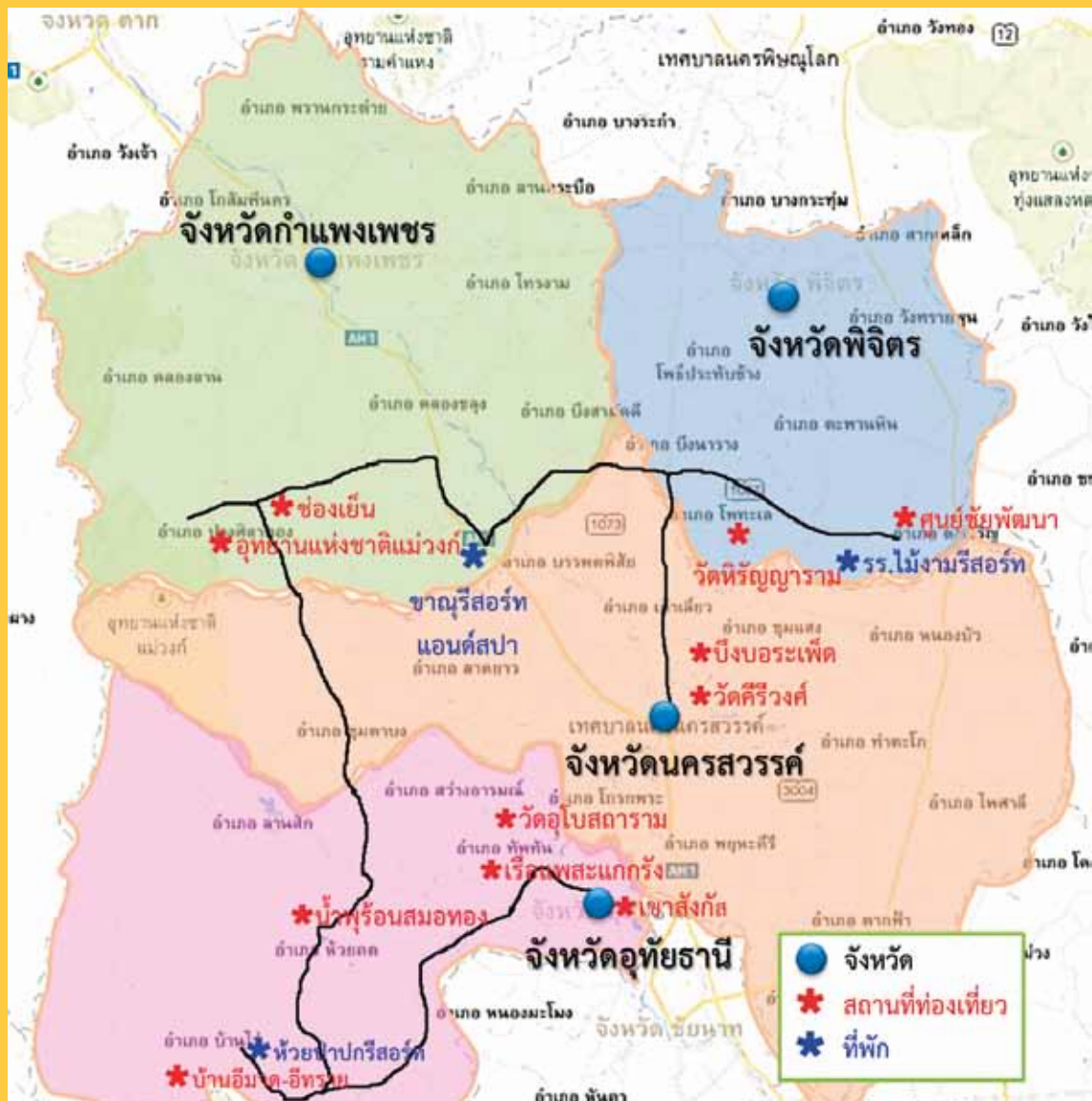
ลำดับรายการ	แนวทางที่ 1	แนวทางที่ 2	แนวทางที่ 3	แนวทางที่ 4
วันที่ 1	จังหวัดอุทัยธานี			
ลำดับที่ 1	วัดสังกัสรัตนคีรี			
ลำดับที่ 2	ล่องเรือแม่น้ำสะแกกรัง			
ลำดับที่ 3	หุบป่าตาด	ศูนย์วัฒนธรรมชาวบ้านอิมาด-อิทราย		วัดอุโปสถาราม (วัดโบสถ์มโนรมย์)
ลำดับที่ 4	บ่อน้ำพุสมอทอง/ศูนย์ทอผ้าพื้นเมืองบ้านผาตั้ง	ห้วยป่าปกรีสอร์ท		ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขаб้านอิมาด-อิทราย/บ้านผาตั้ง
ลำดับที่ 5	ค้างแรมที่ห้วยป่าปกรีสอร์ท			
วันที่ 2	จังหวัดกำแพงเพชร			
ลำดับที่ 1	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์และน้ำตกคลองลาน			
ลำดับที่ 2	ช่องเย็น อุทยานแห่งชาติแม่วงก์			
ลำดับที่ 3	พักค้างคืนห้องพักและกางเต็นท์			
วันที่ 3	จังหวัดพิจิตร-จังหวัดนครสวรรค์			
ลำดับที่ 1	วัดบางคลาน จังหวัดพิจิตร			น้ำตกคลองลาน
ลำดับที่ 2	วัดศรีวังค์ จังหวัดนครสวรรค์	ศูนย์ชัยพัฒนา จังหวัดพิจิตร		ศูนย์หัตถกรรมเครื่องเงินชุมชนชาวเขาคลองลาน
ลำดับที่ 3	วัดศรีวังค์ จังหวัดนครสวรรค์			วัดบางคลาน
ลำดับที่ 4			วัดศรีวังษ์ จังหวัดนครสวรรค์	ต้นน้ำเจ้าพระยา เลาะริมน้ำ “นครสวรรค์แจ๊ะ”
			บึงบอระเพ็ด ล่องเรือดูนก/ชมบัว	บึงบอระเพ็ด

ที่มา : ดำรงค์ วัฒนา (2557)

จากผลการสัมมนาที่ได้มีการจัดแนวทางการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด 4 แนวทาง คณะนักวิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ศึกษา จำนวน 200 คน ออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อพิจารณาแนวทางการท่องเที่ยวดังกล่าว สามารถสรุปเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวหลักสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเชิงลึกของเครือข่ายท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 และกำหนดการดำเนินการจริงตามกำหนดจำนวน 4 วัน ได้แก่ วันแรก ท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานี วันที่ 2 ท่องเที่ยวในเส้นทางจังหวัดอุทัยธานี-กำแพงเพชร วันที่ 3 ท่องเที่ยวในเส้นทางกำแพงเพชร-พิจิตร และวันสุดท้ายท่องเที่ยวในเส้นทางจังหวัดพิจิตร-นครสวรรค์

จากกระบวนการพัฒนาองค์ความรู้ และการกำหนดโปรแกรมท่องเที่ยวหลัก นำไปสู่การดำเนินการเพื่อเป็นต้นแบบ

การท่องเที่ยวของเครือข่าย ตามเส้นทางที่แสดงในภาพที่ 1 ตามบันทึกนักเดินทางกิจกรรมสัมมนาท่องเที่ยวเชิงลึก และการดำเนินการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน หรือ MOU (Memorandum of Understanding) ระหว่างเครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยวของเครือข่ายที่ยั่งยืน โดยจัดทำเป็นบันทึกนักเดินทางกิจกรรมสัมมนาท่องเที่ยวเชิงลึกของโครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 และกลุ่มเครือข่ายได้มีการเดินทางระหว่างวันที่ 21-24 กรกฎาคม 2557 ซึ่งเป็นการสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด และคาดว่าจะสามารถนำไปใช้และต่อยอดขยายผลต่อไปได้

ภาพที่ 1 ข้อเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเชิงลึกในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2
ที่มา : ดำรงค์ วัฒนา (2557)

ผลลัพธ์จากการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

เครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเชิงลึกของเครือข่ายท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ได้นำผลการศึกษาและการจัดทำโครงการ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงเชิงลึกของเครือข่ายท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดฯ ไปดำเนินการ ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการดำเนินการตามองค์ความรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทำให้เกิดความสมดุลระหว่างเครือข่ายต่าง ๆ ซึ่งมีความเห็นชอบกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับภาคส่วนต่าง ๆ การไม่เบียดเบียนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสมดุลนี้ก่อให้เกิดความพอดีพอประมาณ บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม ส่งผลให้เกิดความยั่งยืน มีภูมิคุ้มกันในระยะยาว บนหลักของเหตุผลที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและยอมรับ จากการ

ประเมินผลประโยชน์ในรูปแบบของรายได้ของเครือข่ายการท่องเที่ยวจากกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว เช่น อาหาร ที่พัก การจ้างงาน การใช้จ่ายใช้สอยเกี่ยวกับของที่ระลึกตามกิจกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น (ภาพที่ 2)

นอกจากนี้ยังพบว่า เครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเชิงลึกของเครือข่ายท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดฯ ยังคงมีการดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยสมาชิกเครือข่ายได้จัดทำสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านโปรแกรมไลน์ (Line) และร่วมมือกันในการจัดการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเชิงลึกฯ อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องมาเป็นเวลาสามปีแล้ว ซึ่งประมาณการผลประโยชน์ได้ไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งล้านบาท

ภาพที่ 2 ภาพกิจกรรมบางส่วนในการท่องเที่ยวของเครือข่าย
ที่มา : ดำรงค์ วัฒนา (2557)

บทสรุป

ผลสำเร็จของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 ในครั้งนี้เกิดจากการศึกษาวิจัยที่เป็นลักษณะการประยุกต์ไปสู่การปฏิบัติ (action research) ซึ่งพัฒนาองค์ความรู้มาจากการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นการใช้ความรู้ในการกระทำ ก่อให้เกิดความรอบคอบรอบด้านในการสร้างประโยชน์จากการท่องเที่ยว และคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการพัฒนากิจการบริการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเชื่อมโยง เกิดความร่วมมือในระหว่างกลุ่มเครือข่าย และการพัฒนาของเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว นำไปสู่ความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ประเทศไทย 20 ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ภายใต้หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ ยังสามารถนำกระบวนการพัฒนาองค์ความรู้ไปเป็นบทเรียนในการสร้างองค์ความรู้ และใช้องค์ความรู้สู่การดำเนินงานในการสร้างความเจริญที่ยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมอย่างสมดุล และไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัย “โครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2” (Project on Public Relations and Marketing Promotion for Tourism in Southern North Area 2) ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาจากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 (โดยผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ (นายชัยโรจน์ มีแดง) เป็นผู้แทนกลุ่มจังหวัดฯ)

เอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม

- ดำรงค์ วัฒนา. 2557. โครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2. ศูนย์บริการวิชาการ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา แดงโรจน์. 2544. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: บริษัทไฟว์ แอนด์ โฟร์ พรินติ้ง.
- Blanke, J., and Chiesa, T. 2013. The Travel and Tourism Competitiveness Report 2013: Reducing Barriers to Economic Growth and Job Creation. Geneva: World Economic Forum.

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยว

บทนำ

อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวรองต่าง ๆ เช่น ภูป่าเปาะ นาแห้ว ภูหัวฮ่อม เป็นต้น รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวหลัก ดังเช่น ภูกระดึง เพื่อสร้างโครงข่ายการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยว อันจะนำมาสู่การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว และการกระจายความเจริญ รวมทั้งการสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวยังจังหวัดเลยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งมีการขยายตัวสูงมาก โดยเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพที่เดินทางมาท่องเที่ยวยัง สปป.ลาว ซึ่งนักท่องเที่ยวของ สปป.ลาว มีจำนวนเพิ่มจาก 146,155 คน ในปี พ.ศ. 2537 เป็นจำนวน 4,158,719 คน ในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวดังกล่าวส่งผลต่อรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจาก 6,280,000 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 641,636,543 ดอลลาร์สหรัฐ (Tourism Development Department, 2015) โดยในปี พ.ศ. 2557 เมืองหลวงพระบางมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศประมาณ 400,000 คน มีค่าเฉลี่ยการพักแรมในหลวงพระบางอยู่ที่ 5.5 วัน ซึ่งมีการใช้จ่ายมากถึง 75 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อวัน ในขณะที่จังหวัดเลย มีนักท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98) เป็นชาวไทย โดยการใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมีจำนวนเงินน้อยกว่าการใช้จ่ายในหลวงพระบางมากกว่า 1 เท่า ทั้งนี้ หากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมระหว่างไทยและ สปป.ลาว ย่อมมีโอกาสสูงที่นักท่องเที่ยวต่างประเทศกลุ่มดังกล่าวจาก สปป.ลาว จะข้ามแดนมาท่องเที่ยวยัง จังหวัดเลยและอำเภอเชียงคานได้

ด้วยศักยภาพของพื้นที่จังหวัดเลยที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ที่มีอย่างต่อเนื่องทั้งปี ความคล้ายคลึงกันของวัฒนธรรมและความเชื่อมโยงกันของประวัติศาสตร์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว จึงเป็นจุดดึงดูดสำคัญที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันได้ ดังนั้น การสร้างโครงข่ายการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงในพื้นที่อนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว จะเป็นการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ที่เชื่อมโยงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมระหว่างสองแผ่นดิน รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเข้ามาท่องเที่ยวยังอำเภอ เชียงคาน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอ

เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงคาน-สปป.ลาว รองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ วิจิตรโกศล
สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เชียงคานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ การกระจาย รายได้และความเจริญให้แก่อำเภอเชียงคานอย่างยั่งยืนได้ จากการที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มี พันธกรณีเรื่องการเปิดเสรีด้านการบริการภายใต้กรอบ ความตกลงในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับอนุภูมิภาค โดยเฉพาะในระดับอาเซียน ซึ่งสาขาการ ท่องเที่ยว (Tourism and Travel Related Services) เป็น สาขาหนึ่งที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงการเปิดตลาดการค้าเสรี ซึ่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) มีเป้าหมายชัดเจนที่จะรวมตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว ของประเทศในภูมิภาคอาเซียน จึงมีการจัดทำข้อตกลง ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement) ขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตลาด และการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวส่งผลต่ออุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของประเทศไทย ดังนั้น การกำหนดแนวทาง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และ สปป.ลาว จึงเป็นแนวทางที่มีความสำคัญ องค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) จึงมอบหมายให้ศูนย์บริการวิชาการ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาเพื่อจัดทำแผนพัฒนา การท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้าง

ขีดความสามารถในการลงทุนบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2558 ซึ่งครอบคลุม การวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาด การท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยง เชียงคาน-หลวงพระบาง การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่มี ศักยภาพเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระหว่าง 2 พื้นที่ แนวทาง การลงทุนการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และ สปป.ลาว

ทั้งนี้ บทความฉบับนี้นำเสนอเฉพาะในส่วนของ การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและกิจกรรม ที่สนับสนุนการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางเมือง เชียงคาน-เมืองหลวงพระบาง และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว พื้นที่พิเศษเพื่อสร้างความพร้อมและเพิ่มขีดความสามารถ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอเชียงคาน กับเมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว เพื่อรองรับการเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน พื้นที่ใกล้เคียง และ สปป.ลาว

จากการศึกษารูปแบบของการท่องเที่ยว การพักผ่อน และ พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว (tourist behavior life cycle) นำมาสู่การวิเคราะห์ส่วนแบ่งทางการตลาดท่องเที่ยว (market segment) ของพื้นที่อำเภอเชียงคาน และ สปป.ลาว จึงได้กำหนดรูปแบบการเดินทางออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1. **รูปแบบการท่องเที่ยวแบบ One Day Trip:** นักท่องเที่ยว มาพักที่เชียงคานแล้วเดินทางไปเที่ยวในพื้นที่อำเภอเชียงคาน และพื้นที่ใกล้เคียง แล้วกลับมาพักค้างคืนที่เชียงคาน

2. **รูปแบบการท่องเที่ยวแบบ One-Way Trip:** นักท่องเที่ยว มาเที่ยวและพักที่เชียงคานแล้วจึงเดินทางไปเที่ยวยังที่อื่น โดยไม่กลับมาพักที่เชียงคานอีก

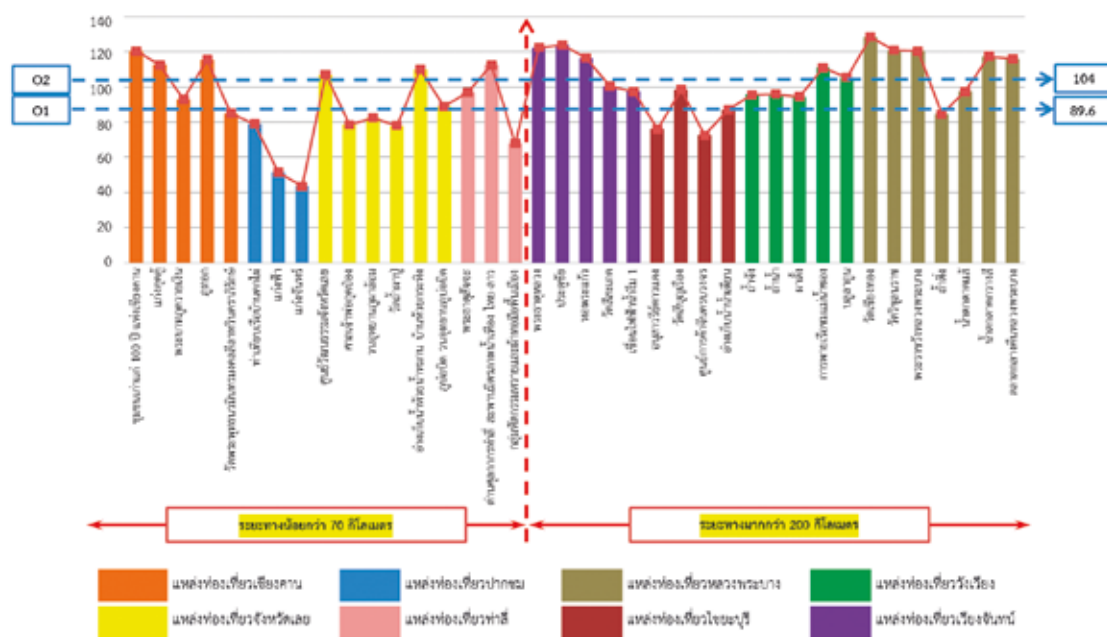
การประเมินแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน พื้นที่ใกล้เคียง และ สปป.ลาว โดยการให้ค่าคะแนน (weighing) ในการ วิเคราะห์ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ศักยภาพในการพัฒนาการ ท่องเที่ยว และการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (คะแนนเต็ม 141 คะแนน) โดยผลการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในแต่ละพื้นที่สรุปผลคะแนน (ภาพที่ 1) ดังนี้

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่มีศักยภาพและมีระยะทาง ไม่เกิน 70 กิโลเมตรจากเมืองเชียงคาน (เดินทางไป-กลับได้ ภายใน 3 ชั่วโมง) ซึ่งกำหนดเป็น One Day Trip (O1) โดยเป็น แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน 5 แหล่ง ในจังหวัดเลย 6 แหล่ง ในอำเภอปากชม 3 แหล่ง และในอำเภอท่าลี่ 3 แหล่ง รวมทั้งหมด 17 แหล่ง ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ย 89.6 คะแนน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านเกณฑ์ประเมินจำนวน 11 แหล่ง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ได้คะแนนมากที่สุด คือ ชุมชนเก่าแก่ 100 ปี แห่งเชียงคาน (120.5 คะแนน) รองลงมาคือ ภูทอก (115.5 คะแนน) และแก่งคุดคู้ (112.5 คะแนน)

ในระดับของแหล่งท่องเที่ยว One - Way Trip (O2) พื้นที่ สปป.ลาว ได้แก่ แขวงไชยบุรี เวียงจันทน์ เมืองวังเวียง และเมืองหลวงพระบาง ซึ่งมีระยะทางจากเมืองเชียงคาน มากกว่า 200 กิโลเมตร ผลการประเมินพบว่า แหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนเฉลี่ย 104 คะแนน โดยแหล่งท่องเที่ยวที่ได้คะแนน สูงสุดคือ วัดเชียงทอง (128.5 คะแนน) รองลงมา คือ พระธาตุหลวง (122.5 คะแนน) และพระราชวังหลวงพระบาง (120.5 คะแนน) ตามลำดับ

คะแนนประเมินแหล่งท่องเที่ยว	เชียงคาน	ปากชม	เลย	ท่าลี่	เวียงจันทน์	ไชยบุรี	วังเวียง	หลวงพระบาง
คะแนนรวมเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่ (เต็ม 141 คะแนน)	105.30	58.00	90.83	92.50	112.20	83.50	100.50	112.21
คะแนนเฉลี่ยในพื้นที่	89.60				104.00			

กราฟแสดงคะแนนการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอเชียงคาน พื้นที่ใกล้เคียง และ สปป.ลาว

ภาพที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเชียงคาน พื้นที่ใกล้เคียง และ สปป.ลาว
ที่มา : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2558)

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ช่องว่างของการพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวทางในการลดช่องว่างในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการตลาดการท่องเที่ยว
ที่มา : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2558)

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่า รูปแบบการเดินทางทั้ง 2 รูปแบบ/กลุ่มนั้น ยังคงมีช่องว่างของรูปแบบการท่องเที่ยวระหว่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่สามารถปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดจากเมืองมรดกโลกหลวงพระบางมายังอำเภอเชียงคานเพิ่มขึ้นได้ โดยมีความจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากหลวงพระบางเพื่อเดินทางมาเที่ยวเชียงคาน (ภาพที่ 2)

แนวทางในการลดระดับช่องว่างของค่าคะแนนของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเชียงคาน และพื้นที่เชื่อมโยง กำหนดแนวทางไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 การสร้างสรรคกิจกรรมและพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับความสนใจและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและกลุ่มเป้าหมาย

แนวทางที่ 2 มุ่งพัฒนาและยกระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะของกลุ่มท่องเที่ยว (cluster) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่

แนวทางที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบระบบเส้นทางวงรอบ (looping system) โดยการยกระดับด้านท้องถิ่นให้เป็นด้านสากล

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบระบบเส้นทางวงรอบเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชียงคาน-สปป.ลาว

เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงของอำเภอเชียงคาน-สปป.ลาวเป็นระบบเส้นทางวงรอบ (looping system) เดียว ประกอบด้วย 2 เส้นทาง ได้แก่

เส้นทางที่ 1 เชียงคาน-ท่าลี่-ไชยะบุรี-หลวงพระบาง

เส้นทางที่ 2 เชียงคาน-ปากชม-เวียงจันทน์-วังเวียง-หลวงพระบาง

ระบบเส้นทางวงรอบดังกล่าวเป็นการมุ่งเน้นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะจุด ยังไม่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม (cluster) โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวจึงนำเสนอแนวคิดในการสร้างเส้นทางวงรอบย่อย เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวรอง สร้างความหลากหลายของกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวภายในเส้นทางให้มากขึ้น โดยมีแหล่งท่องเที่ยวหลักเป็นแม่เหล็กและจุดเชื่อมต่อ (node) ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวมีความจำเป็นต้องยกระดับด้านประเพณี (ท้องถิ่น) ให้เป็นด้านถาวรได้แก่ ด้านเมืองसानะคาม แขวงเวียงจันทน์ (ตรงข้ามกับอำเภอเชียงคาน) และตำบลบ้านวังเมืองหมื่น แขวงเวียงจันทน์ (ตรงข้ามกับบ้านคกไผ่ อำเภอปากชม) เพื่อให้เป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองถาวรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการประทับ

ตราหนังสือเดินทางให้นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว นอกจากนั้น ยังจำเป็นต้องพัฒนาและจัดการ สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการการท่องเที่ยว ตลอดเส้นทาง ในลักษณะของการพัฒนาตั้งแต่จุดเริ่มต้น ไปจนกระทั่งจุดสิ้นสุดการเดินทาง ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน เช่น พื้นที่พักการเดินทาง ป้ายบอกทาง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แผนที่ และสื่อต่าง ๆ ระบบรักษาความปลอดภัยและการให้ความช่วยเหลือ เบื้องต้น การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

คณะนักวิจัยนำเสนอเส้นทางวงรอบย่อยในการ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวพื้นที่อำเภอ เมืองเชียงคาน-สปป.ลาว 5 เส้นทาง ได้แก่ (ภาพที่ 3)

เส้นทางวงรอบย่อย 1 : อำเภอเชียงคาน-อำเภอท่าลี่- เมืองปากลาย-เมืองสาคะคาม

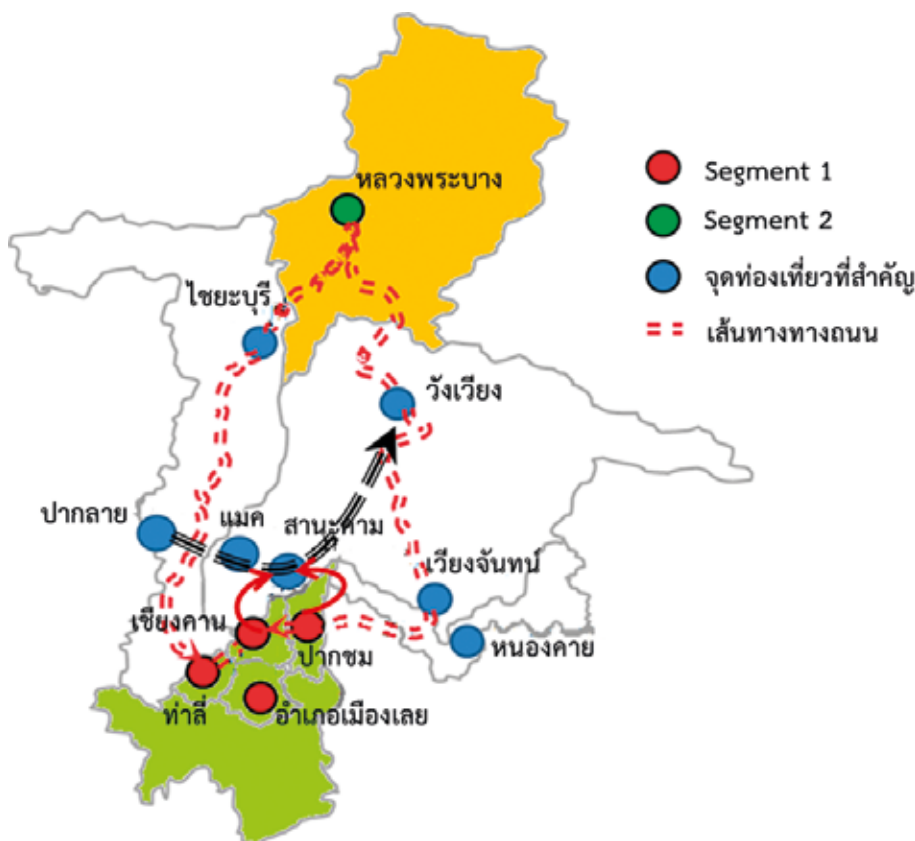
เส้นทางวงรอบย่อย 2 : อำเภอเชียงคาน-เมืองสาคะคาม- อำเภอปากชม

เส้นทางวงรอบย่อย 3 : อำเภอเชียงคาน-เมืองสาคะคาม- เวียงจันทน์-อำเภอปากชม

เส้นทางวงรอบย่อย 4 : อำเภอเชียงคาน-เมืองสาคะคาม- เมืองวังเวียง-เวียงจันทน์-อำเภอปากชม

เส้นทางวงรอบย่อย 5 : เมืองหลวงพระบาง-แขวงไชยะบุรี- เมืองสาคะคาม-เมืองวังเวียง

ทั้งนี้ แนวคิดการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบเป็นวงรอบ จะเป็นกลไกสำคัญต่อการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวใน ลักษณะที่ไม่ซ้ำเส้นทางเดิม โดยอาจพัฒนาให้เกิดการเชื่อมต่อ ของการเดินทางด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การนั่งรถยนต์ เชื่อมต่อด้วยกิจกรรมการขี่จักรยานชมธรรมชาติหรือวิถีชีวิต ชุมชน สถาปัตยกรรม หรือการล่องเรือ/แพ เพื่อชื่นชม ทัศนียภาพในเส้นทางน้ำ เป็นต้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ นอกจากนั้น การพัฒนากการท่องเที่ยวในลักษณะเส้นทางวงรอบยังทำให้ สามารถออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เพิ่มจำนวนวันและ กิจกรรมได้มากขึ้น ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่พื้นที่ ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวและยังเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ ร่วมนำเสนอทรัพยากรการท่องเที่ยวและสินค้าท่องเที่ยวของ ชุมชน โดยลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมสามารถกำหนด เป็นธีม (theme) ต่าง ๆ ตามความสนใจของนักท่องเที่ยว หรือ ตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว/ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ที่เชื่อมโยงมิติทางสภาพภูมิศาสตร์และภูมิสังคมของพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 3 แนวทางการพัฒนากการท่องเที่ยวแบบระบบเส้นทางวงรอบ (looping system) เพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชียงคาน-สปป.ลาว
ที่มา : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2558)

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเพื่อสร้างความพร้อมและเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งการสร้างขีดความสามารถในการลงทุนด้านการบริการการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก บนพื้นฐานการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คณะนักวิจัยจึงนำเสนอวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงของอำเภอเชียงคานกับ สปป.ลาว ดังนี้

วิสัยทัศน์ : การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเลย “เมืองน่าอยู่ เมืองแห่งการท่องเที่ยว และลงทุนภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน” มีอำเภอเชียงคาน เป็นศูนย์กลางและจุดเชื่อมต่อการท่องเที่ยวในอนุภาคลุ่มน้ำโขง และเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับ สปป.ลาว

เป้าประสงค์ :

- ความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดเลยและ สปป.ลาว
- การพัฒนาการท่องเที่ยวมีการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว ระยะเวลาการพำนักและอัตราการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ จังหวัดเลยเพิ่มขึ้น
- การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดเลย
- การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวผ่านเส้นทางการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดเลยและ สปป.ลาว

ยุทธศาสตร์ :

- 1 การพัฒนาบริการการท่องเที่ยวและสินค้าท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดและการลงทุนที่สร้างสรรค์
- 2 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 3 การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่จังหวัดเลยและ สปป.ลาว ด้วยการบูรณาการมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่
- 4 การบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสม บนหลักการของความยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของทรัพยากรการท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 5 การประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว
- 6 การพัฒนาโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความชัดเจนของนโยบายและแนวปฏิบัติ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับท้องถิ่น
- 7 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัยโครงการ “การศึกษา ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษ เพื่อการเตรียมความพร้อมและสร้างขีดความสามารถในการลงทุนบริการการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2558” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาโครงการจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

เอกสารอ้างอิง

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). 2558. โครงการการศึกษาส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเพื่อการเตรียมความพร้อมและสร้างขีดความสามารถในการลงทุนบริการการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พ.ศ. 2558. รายงานฉบับสมบูรณ์, องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).

Tourism Development Department. 2015. 2014 Statistical Report on Tourism in Luang Prabang. Tourism Development Department, Ministry of Information, Culture and Tourism.

การพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เชื่อมโยง 2 ฝั่ง แม่น้ำโขงเลย-ลาว

รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวงศ์ ศรีบุรี
ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาและความสำคัญ

การประชุมคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ครั้งที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2558 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง ครอบคลุม 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร โดยเน้นประเด็นสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาบูรณะและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การยกระดับและรักษามาตรฐานบริการ การผลักดันความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนตลาดการท่องเที่ยว ทั้งด้านกิจกรรม รูปแบบ และการพัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง

จากการทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และยุทธศาสตร์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในช่วงปีต่าง ๆ พบว่าประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวมมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าท่องเที่ยว และบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านอุปทาน (supply side) โดยคำนึงถึงการส่งเสริมด้านการตลาด หรือเรียกว่าด้านอุปสงค์ (demand side) รวมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน เป็นสำคัญ

จากการศึกษานโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่หรือระดับจังหวัดในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง 5 จังหวัด พบว่ายุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของทั้ง 5 จังหวัดได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาจังหวัดในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ จังหวัดเลยกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว คือ “การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน” จังหวัดนครพนมกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว คือ “การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง” จังหวัดมุกดาหารกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว คือ “การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน” จังหวัดหนองคายกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว คือ “ยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวและการบริการมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน” และจังหวัดบึงกาฬกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว คือ “พัฒนาการท่องเที่ยวการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน”

การประเมินศักยภาพของเขตพื้นที่วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง

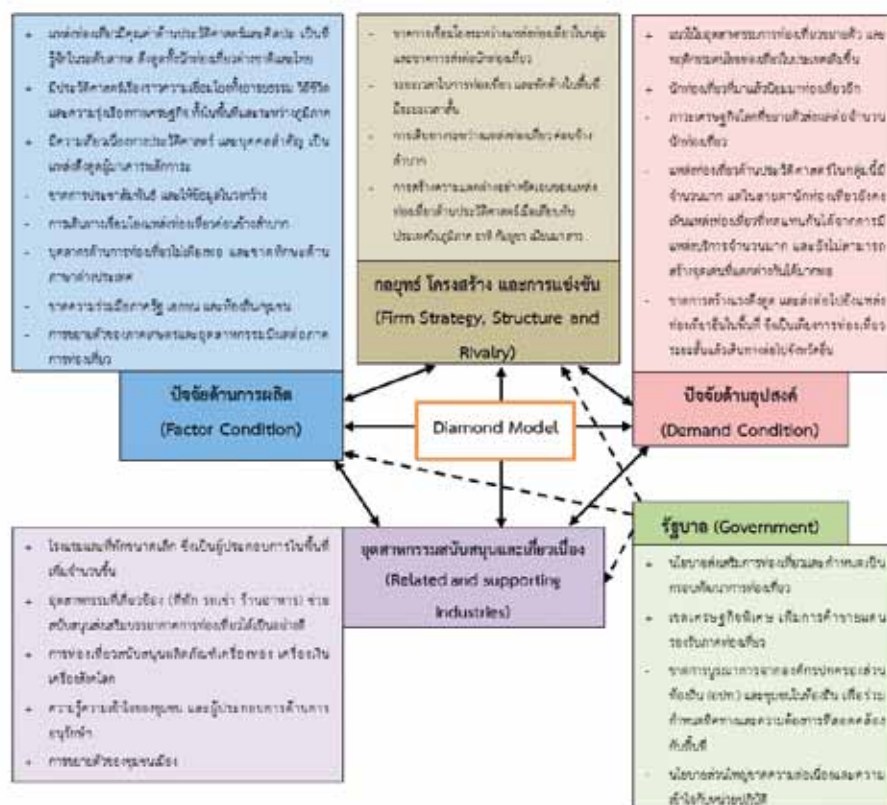
ผลการประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวทั้ง 5 จังหวัดในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงด้วยการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์โดยใช้ Diamond Model พบว่า ศักยภาพการพัฒนาของแต่ละจังหวัดมีประเด็นทั้งเชิงบวกและลบในแต่ละปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยตาม Diamond Model แสดงดังภาพที่ 1

การวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมโดย SWOT

จากการสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวทั้งในอดีตและปัจจุบัน นำมาสู่การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามประเด็นปัจจัยทั้ง 5 ด้านของ Diamond Model ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์จุดยืนทางยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ได้ดังนี้

จุดยืนทางยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ ได้แก่ การเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายที่มีความผูกพันกันผ่านแม่น้ำโขง เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวสำคัญของคลัสเตอร์พัฒนาจังหวัดหนองคายให้เป็นจุดกระจายการท่องเที่ยว (tourism distributor) เชื่อมโยงกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน CLMV (กลุ่มประเทศในอนุภาคลุ่มน้ำโขง ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม) และเป็นสถานที่จัดการประชุมสัมมนาของหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ

จุดยืนทางยุทธศาสตร์เชิงภารกิจ ได้แก่ การท่องเที่ยวเป็นภารกิจร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ธุรกิจของภาคเอกชน และคนในชุมชน เชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษเข้ากับห่วงโซ่คุณค่าของการท่องเที่ยว และใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ พร้อมไปกับพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์ศักยภาพในแต่ละประเด็นตาม Diamond Model
ที่มา : มูนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2559) อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (มปป.)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาทของพื้นที่ สรุปได้ดังนี้

- ใช้การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อสร้างคุณค่า (value creation) ทางการท่องเที่ยว โดยเพิ่มทั้งจำนวนวันพำนักรในพื้นที่และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว
- พัฒนาลิขสิทธิ์การท่องเที่ยวด้วยการใช้แม่น้ำโขงเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) โดยเฉพาะการพัฒนากิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์
- พัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบคลัสเตอร์ เพื่อเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่หลากหลายสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มภายในประเทศ และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน CLMV
- ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วม (participation) ความร่วมมือ (co-operation) และการผสานกำลัง (synergy)

ของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชน เพื่อพัฒนาโครงสร้างการบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการทั้งเชิงพื้นที่และเชิงภารกิจ

- ยกระดับจากการท่องเที่ยวที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทาง (tourism destination) เป็นจุดกระจาย/ส่งต่อ (distributor) เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน CLMV

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง

การส่งเสริมความสัมพันธ์ของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำโขง เพื่อพัฒนาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่นำมาซึ่งการเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพในพื้นที่ และก่อให้เกิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้าน มีการกำหนดวิสัยทัศน์และรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ : การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม สะพานเชื่อมโยงสองฝั่งโขง

ยุทธศาสตร์ที่ 1

สร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation) กิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำโขง

เป้าประสงค์ :

สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายอย่างเพียงพอ ขยายกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ริมน้ำเชื่อมโยงสองฝั่งโขงที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกัน นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายมีการกระจายตัวและมีการพำนักรในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงที่เพิ่มขึ้นทุกจังหวัด

กลยุทธ์ :

1. สนับสนุนการท่องเที่ยวรองรับการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน CLMV
2. ยกระดับการท่องเที่ยวขึ้นมทศนียภาพแม่น้ำโขงและวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวผ่านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และธรรมชาติที่โดดเด่นและหลากหลาย

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การพัฒนาลิขสิทธิ์ด้านการท่องเที่ยวภายใต้วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขงให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในการขยายตลาดการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์ :

ขยายกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ใกล้เคียงกับไทย มีการพัฒนาแหล่งและผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้ตลอดทั้งปี และธุรกิจเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวขยายตัวสอดคล้องกับการขยายตลาดการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ :

1. ยกระดับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้วยการใช้วิถีชีวิต วัฒนธรรม และธรรมชาติ ริมฝั่งโขงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. พัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับกระแสความนิยมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสองฝั่งโขง
3. พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวโน้มความนิยมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตสองฝั่งโขง
4. ส่งเสริมการตลาดโดยใช้อัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิตลุ่มน้ำโขงและวัฒนธรรมเชื่อมโยงระหว่างจังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ 3

บูรณาการเชิงภารกิจเพื่อบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์ :

บูรณาการการจัดการเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของเขตพื้นที่ลุ่มวิถีชีวิตแม่น้ำโขง และพัฒนาระบบการจัดการเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

กลยุทธ์ :

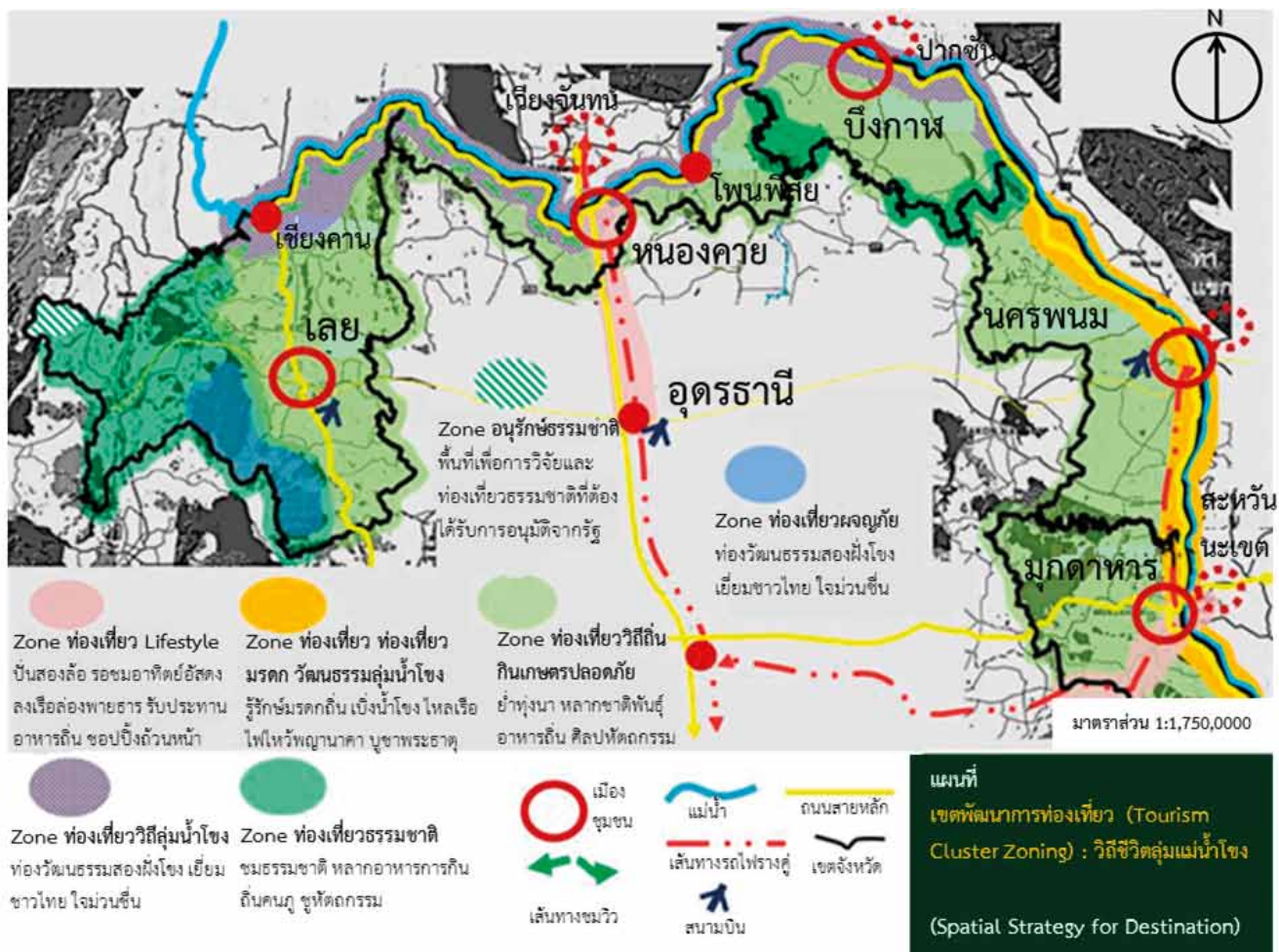
1. พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนเพื่อบูรณาการการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่และระหว่างเขตพื้นที่
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการระบบการพัฒนาการท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวให้ทั่วถึง
3. ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แผนพัฒนาเมืองหลักเมืองรองทางการท่องเที่ยว และแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว

แผนพัฒนาเมืองหลัก เมืองรอง เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขงและแผนที่กลุ่มเมืองการท่องเที่ยว (Zoning)

- แนวความคิดในการกำหนดโซนนิ่งการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง (Spatial Strategy for Destination)

การกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว (zoning) ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง วิเคราะห์จาก

สภาพทางกายภาพ ผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดิน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และแหล่งท่องเที่ยวของทั้ง 5 จังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง รวมถึงประเด็นจากการวิเคราะห์ SWOT ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละภาคส่วน แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ยุทธศาสตร์การกำหนดโซนนิ่งของเขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง
ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (มปป.)

• การจัดลำดับเมืองหลักและเมืองรองในเขตการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง

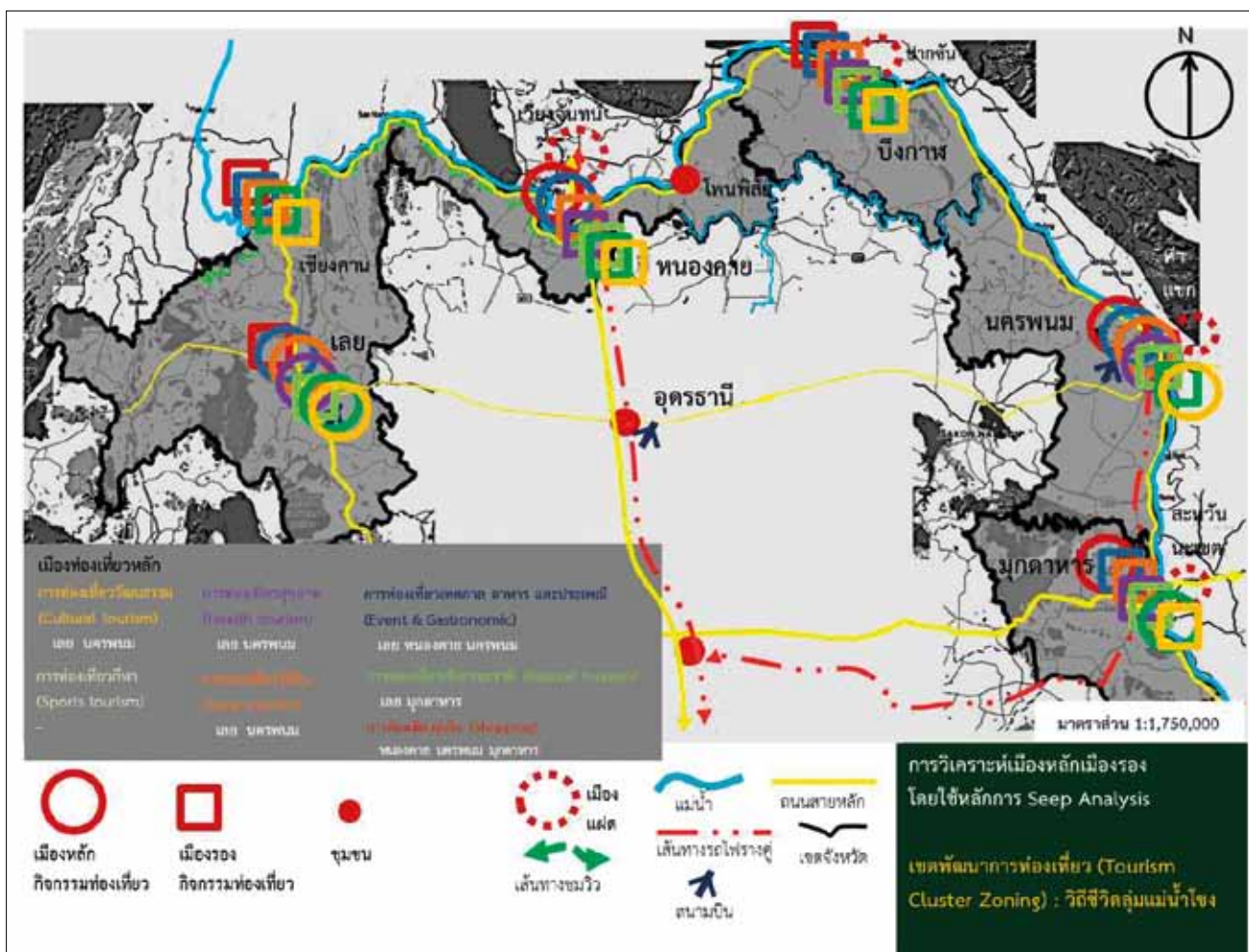
จากการกำหนดแผนที่กลุ่มเมืองท่องเที่ยวนำมาสู่การจัดลำดับเมืองหลักและเมืองรองในเขตพื้นที่ท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง (ภาพที่ 3) เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการพื้นที่เขตท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสามารถขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริงและชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงการมียุทธศาสตร์พื้นที่เป็นแนวทาง โดยเมืองหลักหรือในที่นี้คือจังหวัดหลัก จะทำหน้าที่เป็นจุดยืนทางยุทธศาสตร์หลักในประเด็นสำคัญที่จังหวัดนั้นมีจุดเด่นที่สามารถดึงดูดการท่องเที่ยวได้โดยตรงสำหรับจังหวัดรองจะทำหน้าที่สนับสนุนให้การขับเคลื่อนการพัฒนาในประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมีการเสริมซึ่งกันและกันในพื้นที่เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่สามารถเติบโตไปด้วยกันอย่างยั่งยืนและสมดุล

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัยโครงการ “พัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เชื่อมโยง 2 ฝั่งแม่น้ำโขงเลย-ลาว” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาโครงการจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

เอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. มปป. แผนพัฒนาเมืองหลักเมืองรอง และแผนที่กลุ่มเมืองการท่องเที่ยว (Zoning) เขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง[ออนไลน์]. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของเขตมรดกโลกด้านวัฒนธรรมเขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง และเขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางและจัดทำแผนที่กลุ่มเมืองท่องเที่ยว (Zoning). สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. แหล่งที่มา : <http://secretary.mots.go.th/policy/download/Project3Zoning2558/01FinalReportProject3Zoning2558.pdf>[30 มีนาคม 2560].

ภาพที่ 3 เมืองหลักและเมืองรองในเขตการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง
ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (มปป.)

รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์

การออกแบบ ปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์
ภูมิสถาปนิกผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนและ
ออกแบบภูมิทัศน์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
บอกลำถึงพัฒนาการของการท่องเที่ยว รวมถึง
ทิศทางและแนวทางการวางแผน ออกแบบ
ปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืน

พัฒนาการของการท่องเที่ยวของประเทศไทย

“...การพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาด้านต่าง ๆ รวมทั้งการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีการพิจารณาองค์ประกอบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาเกิดประโยชน์สูงสุดและส่งผลกระทบทางลบน้อยที่สุด โดยสามารถรักษาคุณค่าสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวไว้ได้อย่างดี...”

การพัฒนาการท่องเที่ยว เริ่มจาก *การท่องเที่ยวในอดีต (Traditional Tourism Approach)* ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ ซึ่งถือปฏิบัติกันมาเป็นระยะเวลานาน สำหรับประเทศไทยมีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Organization of Thailand) ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งต่อมาได้พัฒนามาเป็น *การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand)* ในยุคถัดมา การพัฒนาการท่องเที่ยวถูกพัฒนาเป็น *การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ (Economic-Oriented Approach)* กล่าวคือ เป็นการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่เน้นเศรษฐกิจ รายได้และการจ้างงาน มีการใช้กลยุทธ์ทางด้านธุรกิจการตลาด ลักษณะการวางแผนพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นไปในลักษณะการพัฒนาสาธารณูปโภค (Utilities) ถนนหนทาง ที่พัก เพื่อรองรับความต้องการด้านการท่องเที่ยว ในประเทศไทยมีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคแรก ๆ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา คือ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เชียงใหม่ และชลบุรี หลังจากนั้นจึงเป็นการพัฒนา *การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นกายภาพ (Physical/Spatial Approach)* ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Landuse Planning) การวางแผนกายภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมีการคำนึงถึงการจัดทำโครงข่ายการคมนาคมเพื่อการท่องเที่ยว จัดที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การออกแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยว เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือบริเวณชายหาดหลาย ๆ แห่งของไทย

แหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นแหล่งที่มีธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ แต่จากลักษณะการพัฒนาทั้ง 3 ประเภทที่ผ่านมาซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและกายภาพ ทำให้เกิดปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมลง แม้ไม่ถึงกับเสื่อมโทรมมาก แต่ก็ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงเกิดแนวความคิดในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว โดยหันกลับมาให้ความสำคัญกับการวางแผน *การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการรักษาสภาพแวดล้อม (Environmental-Oriented Approach)* ซึ่งคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดในการกำหนดขีดความสามารถการรองรับ (Carrying Capacity) ในการพัฒนาการท่องเที่ยว และมีการพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment หรือ EIA) เพื่อควบคุมให้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยมีรูปแบบหรือแนวคิดการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ที่มุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวสอดคล้องไปกับระบบนิเวศ ซึ่งรวมถึงลักษณะของท้องถิ่น ทั้งธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

โดยมีการเรียกชื่อรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวที่แตกต่างกันไป เช่น การท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) ซึ่งมีกิจกรรมการเดินป่า การพายเรือ การศึกษาธรรมชาติ การขี่จักรยานไปยังสถานที่และตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีธรรมชาติที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ หากมีวัฒนธรรมที่โดดเด่น ก็เป็นแนวคิดการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นต้น ตัวอย่างการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการศึกษาเรื่องนิเวศน์ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ที่อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวยังคงสามารถรักษาสภาพธรรมชาติไว้ได้ในสัดส่วนที่ดี แม้ว่านักท่องเที่ยวเข้าไปใช้พื้นที่เป็นจำนวนมากก็ตาม หรือที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล ซึ่งมีทั้งธรรมชาติที่สวยงาม และมีวัฒนธรรมของชาวเกาะ ชาวเล ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา

ทั้งนี้ เมื่อเกิดการท่องเที่ยวมากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่ รวมทั้งศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้เกิดการนำแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาต่าง ๆ ในช่วง พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา ซึ่งรวมทั้งการวางแผนการท่องเที่ยว ต้องมีการนำองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางลบน้อยที่สุด โดยที่สามารถรักษาสภาพแวดล้อมหรือคุณค่าของวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้ยั่งยืน นอกจากนั้นแล้วยังมีการดูแลความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อความยั่งยืนของสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งก็หมายถึงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวด้วย เช่น แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

จากนั้นจึงเข้าสู่ยุคปัจจุบันตามแนวทางประชาธิปไตยซึ่งรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็น **การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ (Community-Oriented Approach)** ซึ่งเป็นการวางแผนการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานในการพัฒนามาจากชุมชน (Community-Based Tourism/Approach) โดยมีการศึกษาตั้งแต่รูปแบบของการตั้งถิ่นฐานชุมชนที่มีการพึ่งพาธรรมชาติ หรือมีวัฒนธรรมประเพณีที่มีคุณค่า โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการในการดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม และเกิดการกระจายรายได้ในท้องถิ่น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีอีกแนวทางเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำเนิการมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานแล้ว คือ **การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ (Integrated/Holistic Tourism Approach)** ซึ่งมีพื้นฐานร่วมกันกับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด จึงเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่บูรณาการระหว่างแต่ละสาขาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และสังคม รวมถึงการบูรณาการทรัพยากรบุคคล ทั้งคนพื้นถิ่นกับเจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยว โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่และการบูรณาการที่ลงรายละเอียดเฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยยังคงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วน รวมทั้งคนพื้นถิ่นด้วย

DESTINATION MANAGEMENT AND QUALITY CYCLE

การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวต่อสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

“...ภูมิทัศน์ เป็นทรัพยากรสำคัญของการท่องเที่ยว

หากความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวลดลง ย่อมส่งผลให้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวลดลงด้วย...”

จากการที่การท่องเที่ยวในยุคแรกมุ่งเน้นที่จำนวนรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ต่อมาจึงหันมาสนใจในเรื่องธรรมชาติ ทำให้ปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พบมากคือปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบทางสายตา ซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องที่ต้องจัดการด้วยการดำเนินการในลักษณะที่มีแผนการชัดเจนแน่นอน ว่าต้องการจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร พร้อมทั้งดำเนินการตามแผนการอย่างรอบคอบ คือ ต้องมีการจัดการเตรียมการเพื่อป้องกันปัญหาการทำลายสภาพแวดล้อม และความเสียหายของศิลปวัฒนธรรม ในลักษณะของการดำเนินการเตรียมการป้องกันก่อนที่จะนักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้าไป ดีกว่าการตามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

สำหรับปัญหาภูมิทัศน์ที่พบบนโดยมากมักเริ่มต้นจากตัวแหล่งท่องเที่ยวเอง ยกตัวอย่างเช่น ชายหาด เมื่อมีการเข้าไปใช้ชายหาดก็ต้องมี ที่นอนบนชายหาด ร่มกันแดด การขายสินค้า การลงเล่นน้ำ เครื่องเล่นต่าง ๆ ในทะเล ซึ่งต้องมีการวางแผน จัดการให้พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว หรือกรณีน้ำตก เมื่อมีผู้คนเข้าไปเที่ยวจำนวนมาก ย่อมทำให้สภาพน้ำไม่ใสสะอาด ขณะเดียวกันเมื่อมีการนำอาหารเข้าไปรับประทาน ย่อมทำให้เกิดการทิ้งขยะจำนวนมาก ทำให้ภูมิทัศน์เสื่อมโทรม หรือหากเป็นการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติหรือบริเวณป่าไม้ สิ่งที่ต้องเข้าไปดูแลคือ การพัฒนาพื้นที่และการเข้าไปก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในบริเวณนั้นต้องออกแบบและก่อสร้างให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ สำหรับบริเวณที่เปราะบางหรือมีคุณค่าภูมิทัศน์สูงควรแก่การศึกษาด้าน EIA ด้วย เนื่องจากภูมิทัศน์เป็นทรัพยากรสำคัญของการท่องเที่ยว หากความสวยของแหล่งท่องเที่ยวลดลงย่อมส่งผลให้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวลดลงด้วย ดังนั้น ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรต้องมีการออกแบบที่ดีที่มีการรักษาภูมิทัศน์เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของภูมิสถาปนิก แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาความเสียหายของภูมิทัศน์จะไม่เกิดขึ้น หากมีการวางแผนและออกแบบการดำเนินงานที่ดีและควบคุมให้เป็นไปตามแผนและการออกแบบที่กำหนดไว้

ความสำคัญในการออกแบบภูมิทัศน์สู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

“...ในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีความเข้าใจและเคารพสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่...
...การออกแบบที่สอดคล้องกับภูมิทัศน์เดิมย่อมพาไปสู่ความยั่งยืน...
...เพราะเมื่อภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวดีแล้ว นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเอง...”

สภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์และภูมิทัศน์ที่มีคุณค่า คือ องค์ประกอบสำคัญในการที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวได้ เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญคือ การดำเนินการ ซึ่งต้องมีการวางแผนและออกแบบตามกระบวนการ หรือที่สามารถนำมาใช้ในการรักษาสภาพแวดล้อมที่คนพื้นถิ่นดำเนินการได้ดีอยู่แล้ว โดยที่ประเด็นสำคัญ คือ ในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีความเข้าใจและเคารพสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เพราะนั่นคือ ความงดงามที่นักท่องเที่ยวต้องการเข้าไปสัมผัส การออกแบบสิ่งก่อสร้างให้สอดคล้องกับภูมิทัศน์เดิมย่อมพาไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ในการวางแผนและออกแบบแหล่งท่องเที่ยว ควรทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่ดี ตอบสนองและเหมาะสมกับคนพื้นที่ ธรรมชาติในวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้

(Intangible culture) จะทำให้เกิดความยั่งยืน การดำเนินการพัฒนาทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวไปในตัวเองด้วย เพราะเมื่อภูมิทัศน์และชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวดีแล้วนักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเอง ซึ่งทำให้เกิดความยั่งยืนมากกว่าการออกแบบเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบ อีกทั้งต้องคอยปรับสภาพภูมิทัศน์เพื่อรองรับความชอบของนักท่องเที่ยวต่อไปอย่างไม่มีที่จบ

แนวทางการออกแบบเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

“...ต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนว่าเป็นการท่องเที่ยวประเภทใด...
...การท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภทต้องอนุรักษ์สิ่งที่มีอยู่และจุดเด่นไว้...
...บูรณาการทุกด้านและทุกกลุ่มบุคคล...”

แนวทางการออกแบบเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนว่าการพัฒนาการท่องเที่ยว นั้นดำเนินไปเพื่อสิ่งใด เป้าหมายเป็นการท่องเที่ยวประเภทใด มีลักษณะรูปแบบอย่างไร โดยการศึกษาของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดประเภทการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภทคือ 1) ธรรมชาติ 2) วัฒนธรรมและวิถีชุมชน 3) ประวัติศาสตร์ 4) ศิลปะและวิทยาการ และ 5) นันทนาการและกีฬา ซึ่งแต่ละประเภทมีลักษณะรูปแบบ ในการดำเนินการและมีการกำหนดมาตรฐานไว้แล้ว เพื่อให้การพัฒนามีแนวทางสู่เป้าหมายของแต่ละประเภท เป้าหมายที่ชัดเจนจะทำให้ทุกคนเข้าใจและมีแนวทางในทิศทางเดียวกัน โดยแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งแหล่งสามารถ มีเป้าหมายที่จะพัฒนามากกว่า 1 ประเภทก็ได้

นอกจากเป้าหมายหลักต้องชัดเจนแล้ว การท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภทต้องอนุรักษ์สิ่งที่มีอยู่และเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวนั้นไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปสัมผัส ตามมาด้วยเป้าหมายอื่น ได้แก่ ทำอย่างไรจึงจะสามารถบูรณาการทุกด้านทุกกลุ่มบุคคลให้ได้ภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าวคือ การทำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งคนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาร่วมตั้งแต่การเริ่มต้นการวางแผนกำหนดเป้าหมาย การประเมินผลกระทบ การดูแลชุมชนในพื้นที่ การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนพื้นถิ่นว่าสิ่งใดทำได้และควรทำ หรือสิ่งใดห้ามทำ เพื่อไม่ให้เกิดการทำลายแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมของบริเวณนั้น จากนั้นจึงทำการออกแบบให้เหมาะสมชัดเจน และเลือกใช้วัสดุก่อสร้างที่สอดคล้องกับการออกแบบ โดยที่คงประเด็นสำคัญในการรักษาความสวยงาม ข้อดี และจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวไว้

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว

“...ถึงแม้จะมีหน่วยงานรัฐเข้ามารับผิดชอบที่ค่อนข้างชัดเจนขึ้น แต่ยังคงขาดการบูรณาการระหว่างระดับหน่วยงานด้วยกัน...
...นายกรัฐมนตรีต้องเป็นผู้รับผิดชอบ กำกับ ดูแล...”

เป็นที่ทราบกันดีว่า การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจหลักที่สร้างรายได้อันดับ 1 ของประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันถึงแม้จะมีหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบที่ค่อนข้างชัดเจนมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ยังคงขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่หน่วยงานในระดับกระทรวง กรม ไปจนถึงระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ซึ่งยังคงต้องการความรู้ ต้องมีการศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งต้องคำนึงถึงเหตุผลในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ภาพใหญ่โดยรวม ซึ่งตรงนี้หากกระบวนการทั้งหมดในแต่ละระดับได้รับการแก้ไข โดยมีนายกรัฐมนตรีต้องเป็นผู้รับผิดชอบ กำกับ ดูแล เพราะเป็นธุรกิจทำรายได้อันดับ 1 ของประเทศ ตัวอย่างการท่องเที่ยวของมาเลเซียพัฒนาอย่างรวดเร็วเพราะนายกรัฐมนตรีมหาเธร์ โมฮัมหมัดมากำกับดูแลเอง ทำให้การท่องเที่ยวของประเทศเขาเติบโตอย่างรวดเร็ว หากมีการแก้ไขอย่างที่กล่าว การท่องเที่ยวของประเทศไทยก็จะเจริญก้าวหน้าอย่างที่สุดได้ เพราะว่าประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มากเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเป็นตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบูรณาการที่พัฒนาขึ้นมาก เนื่องจากมีการร่วมมือระหว่างหน่วยงานในหลาย ๆ เรื่อง ถึงแม้ว่าพื้นที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากจากการที่มีคนเข้าไปใช้พื้นที่ หรือมีปัญหาจากการก่อสร้างที่ทำความเสียหายให้พื้นที่ ต้องควบคุมการพัฒนาและการก่อสร้างไม่ให้ทำลายความสวยงามเพื่อความยั่งยืนของเกาะภูเก็ต แต่ทรัพยากรธรรมชาติชายหาดที่เป็นตัวดึงดูดการท่องเที่ยวก็ยังคงมีความสวยงามมากจึงยังคงได้รับความนิยมอยู่

ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

“...เป็นไปในลักษณะที่เป็นบูรณาการ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
และเป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะ ที่ตอบสนองนักท่องเที่ยวเฉพาะด้าน...”

ภาพรวมทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการมากขึ้น โดยมีการทำงานร่วมระหว่างรัฐกับประชาชนด้วยการใช้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนา (Community Based Tourism) และต้องเพิ่มเติมการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะ (Specific Tourism) ที่ตอบสนองนักท่องเที่ยวเฉพาะด้าน ที่มีเป้าหมายชัดเจน คือ เป็นการท่องเที่ยวที่ดูเรื่องรายละเอียด เช่น การไปท่องเที่ยวเพื่อศึกษาระบบนิเวศของแหล่งน้ำที่สมบูรณ์ หรือการไปท่องเที่ยวเพื่อชมสัตว์บางประเภท เช่น ช้าง นก ปลา หรือไก่ชน เป็นต้น หรือการท่องเที่ยวเพื่อชมวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตชุมชนที่หลากหลาย อย่างเช่น ประเพณีสงกรานต์ ผีตาโขน เป็นต้น ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงอาจต้องนำวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นประเพณีเฉพาะของไทยและน่าสนใจขึ้นมาประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่ เช่น ประเพณีแข่งเรือ แข่งนกเสียง นอกจากนี้ วัฒนธรรมของชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะ รวมถึงวัฒนธรรมโดยรวมที่ชาวไทยซึ่งมีอัตลักษณ์ มีการต้อนรับ รวมทั้งการดูแลนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น การบายศรีสู่ขวัญ ประเพณีขบวนแห่ต่าง ๆ ฯลฯ เป็นสิ่งดึงดูดต่อการท่องเที่ยวมาก อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมชุมชนนั้น ๆ ให้แข็งแกร่งขึ้น ในขณะเดียวกันก็เป็นการเผยแพร่ให้คนอื่นเห็นข้อดีของชุมชน ซึ่งหาได้ไม่ยากนักในโลกนี้

จากนโยบายประชารัฐที่เปิดโอกาสให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นนับว่าเป็นการบูรณาการที่ดี เพราะภาคเอกชนมีแนวความคิดที่สามารถส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว เมื่อได้ความร่วมมือจากท้องถิ่นก็จะยิ่งทำให้การพัฒนาดำเนินการได้อย่างดี ยกตัวอย่างการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนในนโยบายประชารัฐที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้มีการทำแผนการดำเนินงานซึ่งเป็นการประสานงานระหว่างกรมศิลปากร จังหวัด เทศบาล และชุมชน ว่าควรดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไร ในที่ใด โดยที่ภาคเอกชนเข้ามาร่วมและให้การสนับสนุน ซึ่งนับเป็นการบูรณาการการท่องเที่ยวในลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์มรดกของชาติด้วย ซึ่งรูปแบบดังกล่าวน่าจะเป็นทิศทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคต โดยมีสิ่งที่ควรเน้นย้ำคือ การพัฒนาชุมชน การรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้ดี เมื่อมีการพัฒนาที่สอดคล้องกัน การพัฒนาจะสัมฤทธิ์ผล ซึ่งเมื่อทุกอย่างดีแล้ว พื้นที่ชุมชนนั้นก็จะมีนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวก็จะเข้ามาเยี่ยมชมและท่องเที่ยว ชุมชนก็จะมีความสุข ส่งผลให้การท่องเที่ยวและชุมชนยั่งยืน

รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์

อดีตคณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อดีตประธานสภาสถาปนิกแห่งอาเซียน และนายกสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอุปนายกคนที่ 1 ของสภาสถาปนิกแห่งประเทศไทย สำเร็จการศึกษาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิตจาก University of Michigan ประเทศสหรัฐอเมริกา และระดับดุษฎีบัณฑิต สาขา Community & Regional Planning จาก University of British Columbia ประเทศแคนาดา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

<http://www.thaembassy.org>

<http://static.asiawebdirect.com>

<http://www.khonkaenretirement.com>

<https://www.policyforum.net>

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับ “อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว” มาเป็นระยะเวลานานหลายสิบปีแล้ว กล่าวคือ ประเทศไทยมีแผนพัฒนาการท่องเที่ยว หรือแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวฉบับแรกในปี พ.ศ. 2523 โดยเริ่มมีการศึกษาแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตั้งแต่ใน พ.ศ. 2522 และหลังจากนั้นจึงมีการศึกษาแผนแม่บท (master plan) และแผนพัฒนาความเป็นไปได้และความเหมาะสม (feasibility study) ตามมา ในอีกหลายพื้นที่ที่คาดว่ามีความสำคัญ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2528 ผู้บริหารระดับสูงด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวได้เริ่มมีแนวคิดว่าการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศได้เป็นอย่างมากและรวดเร็ว โดยเป็นรายได้หลักอันดับ 2 รองจากการส่งออกข้าวซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก

การท่องเที่ยวสามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยและกระจายสู่พื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วกว่า กิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอื่น ๆ จึงทำให้มีแนวคิดในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ และการเพิ่มระยะเวลาการอยู่ในประเทศไทยให้มากขึ้น ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความสวยงาม และมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่เป็นที่น่าสนใจเพื่อการศึกษาหาความรู้ แต่จากการที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและสำคัญเหล่านี้ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง เหมาะสม และ

มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวและการยอมรับของประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้ต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับจำนวนและระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาท่องเที่ยวหรือพักอาศัยในพื้นที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลนักท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2528 พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,400 บาทต่อคนต่อวัน โดยเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวไม่กี่ล้านคน ทั้งนี้ แนวคิดเริ่มต้นในการยกระดับการท่องเที่ยวในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งนักวิชาการต่างมีความคิดเห็นว่าการให้นักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ในประเทศอีกอย่างน้อย 1 คืน จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นหลายพันล้านบาทต่อปี ด้วยเหตุนี้

ทำให้มีการศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการเปิดวงจร (loop) การท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวไม่ต้องเดินทางย้อนกลับมายังพื้นที่ท่องเที่ยวเดิม และมีโอกาสสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น รวมทั้งนักท่องเที่ยวยังสามารถใช้เวลาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่นี้เพิ่มมากขึ้นอีก ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และเป็นการกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ใหม่ ๆ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เหล่านั้นมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และเมื่อทำการศึกษาทั้งความเป็นไปได้และความเหมาะสมแล้ว รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้ประกาศนโยบาย “ปีการท่องเที่ยวไทย 2530” ขึ้น ซึ่งนับว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรก ๆ ที่ได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้ต่อมาประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้มีการประกาศปีการท่องเที่ยวตามประเทศไทย จนได้รับผลสำเร็จเช่นเดียวกับประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศ สปป.ลาว ได้กำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นนโยบายหลักของประเทศ ซึ่งมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ สปป.ลาว นั้น ได้ศึกษาและถอดบทเรียนความสำเร็จและความผิดพลาดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากประเทศไทยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ในประเทศ สปป.ลาว

หลังจากปี พ.ศ. 2530 ที่ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวทุกประเภทและทุกขนาด ทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบของภาครัฐและภาคเอกชนต่างเร่งการพัฒนาพื้นที่กันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวหลัก และจังหวัดท่องเที่ยวรองการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ต่อเนื่องเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวบางส่วนไม่มีการศึกษาความเหมาะสมหรือการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของการพัฒนาดังกล่าว ดังจะเห็นว่า มีการสร้างสิ่งก่อสร้างที่ไม่เหมาะสมต่อพื้นที่ หรือทำลายสภาพความสวยงามของพื้นที่ หรือส่งผลกระทบต่อความเปราะบางของพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักท่องเที่ยว

เข้าไปในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ประกอบการต่างพยายามเร่งสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงที่พักค้างแรมเพิ่มขึ้นอย่างเร่งรีบและไม่มีระเบียบเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการเพิ่มขึ้นของรายได้จากนักท่องเที่ยวเป็นหลัก จนปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวงามหลายแหล่งเกิดปัญหาจากการพัฒนาในลักษณะดังกล่าวที่หน่วยงานรับผิดชอบต้องออกมาแก้ไขอย่างจริงจัง การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมาแล้วแทบไม่ได้มีการพิจารณาหรือคำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เลย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว ทั้งความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การลดความสวยงามจนไม่เป็นที่ยอมรับหรือได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวอีกต่อไป อันจะนำไปสู่ปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เช่น คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นประเภทธรรมชาติหรือประเภทที่มนุษย์สร้าง มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาและวิเคราะห์ถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือประเภทของนักท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวไทย โดยจำเป็นต้องมีการศึกษาในรายละเอียดของประเภทของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งมีวิธีการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน กลุ่มนักท่องเที่ยวจากยุโรป หรือกลุ่มนักท่องเที่ยวจากประเทศในเอเชีย เพราะความต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน และที่สำคัญ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างกลุ่มก็ไม่เท่ากัน ดังนั้น การพิจารณา

ความเหมาะสมของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกจึงต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดในการทำให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการยอมรับอย่างจริงจัง คือความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัยในการเข้าถึงพื้นที่ ความปลอดภัยจากอาหารที่นักท่องเที่ยวรับประทานในพื้นที่ ความปลอดภัยด้านทรัพย์สินและชีวิตจากโจรผู้ร้าย และอื่น ๆ

ขณะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยนั้น โดยส่วนมากแล้วสามารถพิจารณาได้จากความเหมาะสมของกลุ่มนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาตามอายุและรายได้ของนักท่องเที่ยวเหล่านั้น ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่ยังคงนิยมท่องเที่ยวแบบครอบครัวและกลุ่มเพื่อน และนิยมท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดยาวหรือวันนักขัตฤกษ์ โดยใช้บริการการนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวน้อยมาก สถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมของนักท่องเที่ยวไทยมักเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการประชาสัมพันธ์หรือได้รับคำแนะนำบอกต่อกันมาจากเพื่อนหรือผู้ที่ได้ไปท่องเที่ยวมาแล้ว และสื่อที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย คือระบบการสื่อสาร (social media)

ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะพยายามจัดระเบียบในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เช่น การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ แต่เนื่องจากรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทยที่ไม่ค่อยนิยมการวางแผนล่วงหน้าหรือไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า ประกอบกับผู้รับผิดชอบพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวไม่มีแผนรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว (carrying capacity) การเตรียมพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง เพื่อรองรับ

นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกินกว่าที่แหล่งท่องเที่ยวหลักนั้น ๆ จะสามารถรองรับได้เพื่อให้เกิดการกระจายจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมไปยังแหล่งท่องเที่ยวรองแหล่งอื่น ๆ อีกทั้งการควบคุมกิจกรรมและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันซึ่งเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการหรือห้ามนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น การเข้าพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเกินกว่าที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะรองรับได้หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้มีการทำลายสภาพแวดล้อมทั่วไปของพื้นที่จนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ยากแก่การบำบัดและฟื้นฟูแก้ไข นอกจากนี้ ในการท่องเที่ยวยังมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งที่ไม่มีความสะดวกสบาย มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่แออัด ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว อีกทั้งมีการสื่อสารบอกต่อกันไปของนักท่องเที่ยวว่าไม่ควรไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ประกอบกับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น ปัญหาขยะ ที่ถึงแม้ว่าหน่วยงานรับผิดชอบได้พยายามจัดพื้นที่หรือจุดทิ้งขยะให้เหมาะสมและเพียงพอในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงได้มีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรับทราบแล้วก็ตาม แต่นักท่องเที่ยวไทยเองยังคงใช้ความง่ายและความสะดวกในการทิ้งขยะทั่วไปเป็นผลให้สภาพความสวยงามเปลี่ยนไป เป็นต้น

ในการพัฒนาหรือปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวนั้น กรมการท่องเที่ยวได้จัดทำมาตรฐานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไว้หลายประเภท ซึ่งการกำหนดมาตรฐานดังกล่าวจะสามารถทำให้ผู้รับผิดชอบพิจารณาถึงข้อดีและข้อด้อยของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้ เนื่องจากมาตรฐานดังกล่าวได้พยายามเน้นจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของพื้นที่ การบริหารจัดการรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด โดยยังคงเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อ

สภาพแวดล้อมน้อยที่สุด และประเด็นสำคัญ คือ ต้องมีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วย แต่เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีผู้รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับภูมิภาค จนถึงหน่วยงานระดับท้องถิ่น (เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)) ทำให้ในบางครั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานจึงเป็นไปได้ยาก ส่วนใหญ่การพัฒนาจะขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ รวมทั้งงบประมาณที่ได้จัดเตรียมไว้เป็นหลัก ซึ่งจะพิจารณาเพียงว่า ทำอย่างไรจึงทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด และทำอย่างไรจึงจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะเมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น พื้นที่จะสามารถมีรายได้และจัดเก็บรายได้

ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น รายได้จากที่พัก ร้านอาหาร การบริการอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบย่อมมีรายได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน

ปัญหาสำคัญที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ยังต้องหามาตรการแก้ไขและควบคุมโดยเร่งด่วน คือ นักลงทุนจากต่างถิ่นที่มีทุนมากกว่าประชาชนในพื้นที่ที่เล็งเห็นถึงศักยภาพ และการใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์เฉพาะของแหล่งท่องเที่ยววนั้น ได้เข้ามาลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่พัก ร้านอาหาร หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ในขณะที่ประชาชนเจ้าของพื้นที่ที่แท้จริงอาจถูกแรงจูงใจให้ขายหรือให้เช่าพื้นที่เพื่อให้ให้นักลงทุนได้ทำกิจกรรมดังกล่าว

ซึ่งบางครั้งการลงทุนก็ไม่ได้คำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยววนั้น ผลที่เกิดจากการพัฒนาโดยมิได้มีการศึกษาหรือพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนา ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ ซึ่งปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังประสบปัญหาการพัฒนาที่ไม่ถูกต้องในหลายพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปตามมาตรฐานสากล จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่หน่วยงานรับผิดชอบต้องพิจารณาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกประเภท ทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มต่าง ๆ ทุกระดับอายุ เพราะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้ตามมาตรฐานของทั้งประเทศและระดับสากลนั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเท่าเทียมของความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเด็ก ผู้สูงอายุและผู้พิการ ซึ่งปัจจุบันเห็นได้อย่างชัดเจนว่า บางแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและเป็นความต้องการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือเด็ก แต่กลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้กลับไม่มีโอกาสได้สัมผัสแหล่งท่องเที่ยววนั้น เพราะไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้

จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่ได้คำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความผิดพลาดและก่อให้เกิดปัญหาตามมาเป็นอย่างมาก แม้ว่ารัฐบาลเกือบทุกสมัยจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบต่างได้ทำการศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน แต่ในบางครั้งผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เองกลับไม่สามารถดำเนินการตามแผนต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

นโยบายของภาครัฐที่ต้องการให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยววนั้น หรือความต้องการค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบจึงจำเป็นต้องกลับมาพิจารณาถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ไม่ใช่พิจารณาเฉพาะความต้องการให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่มากที่สุดเท่านั้น

อนึ่ง การที่จะให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จำเป็นต้องมีการศึกษาหรือพิจารณาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ โดยวิเคราะห์จากกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ซึ่งต้องมีการกำหนดที่ชัดเจน การพิจารณาและวิเคราะห์ความเหมาะสมของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นกายภาพหรือเอกลักษณ์ของพื้นที่ ความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ ความพร้อมของประชาชนในพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการที่เน้นความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยววนั้น สำหรับประเทศไทยเองก็มีการกำหนดมาตรฐานและแนวทางในการประเมินแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ อยู่แล้ว ดังนั้น การที่จะทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศเกิดขึ้นได้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้รับผิดชอบในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งต้องพิจารณาจุดเด่นและจุดด้อยของแหล่งท่องเที่ยววนั้น เพื่อเตรียมการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต มิฉะนั้นแล้ว แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาอย่างไม่เป็นระบบ ในอนาคตอาจจะเหลือเพียงแต่ชื่อให้นักท่องเที่ยวกล่าวถึงโดยไม่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวอีก

การจัดทำแผนผังแม่บท การอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์

ศาสตราจารย์ ดร. วรณศิลป์ พิรพันธุ์
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันมีโครงการพัฒนาขนาดใหญ่หลายโครงการ เช่น โครงการรถไฟฟ้าใต้ดินสีม่วง โครงการรถไฟฟ้าใต้ดินสายสีส้ม โครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน เป็นต้น มีการใช้พื้นที่หรือดำเนินกิจกรรมผ่านเข้ามาในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ ประกอบกับกระแสนิยมการท่องเที่ยวในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจราจร วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ส่งผลให้กรอบแนวคิดการอนุรักษ์และพัฒนาในแผนแม่บทที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 นั้น อาจจะไม

สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันอีกต่อไป เนื่องจากบริบทและแนวคิดในการอนุรักษ์ได้เปลี่ยนแปลงไป จึงมีความจำเป็นต้องทบทวนแผนแม่บท และการบูรณาการแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดทำแผนผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ให้เป็นแผนเดียวที่ทุกหน่วยงานสามารถยึดถือเป็นกรอบในการดำเนินงานต่อไปได้

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้มอบหมายให้ **Chula Unisearch** ศึกษาและจัดทำแผนผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อปรับปรุงพื้นที่บางส่วนให้เป็นที่ว่างและเป็นสวนสาธารณะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ อีกทั้งเพื่ออนุรักษ์อาคารสถานที่และบริเวณบางส่วนที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ รวมถึงการจำแนกและกำหนดประเภทการใช้ที่ดินให้เป็นสัดส่วน และให้ประสานกับระบบถนน แผนจราจร และระบบสาธารณูปโภคของเมือง โดยมีพื้นที่ดำเนินการครอบคลุม 4 พื้นที่ย่อย คือ 1) บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน ในท้องที่แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร 2) บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก ในท้องที่แขวงชนะสงคราม แขวงตลาดยอด แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ แขวงบวรนิเวศ แขวงเสาชิงช้า แขวงราชบพิธ แขวงสำราญราษฎร์ แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร 3) บริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด แขวงอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน และ 4) บริเวณพื้นที่ต่อเนื่องบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก ตั้งแต่แนวคลองรอบกรุง (คลองบางลำพู-คลองโอ่งอ่าง) ถึงแนวคลองผดุงกรุงเกษม

ในการดำเนินงาน คณะผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์บริบทปัญหา อุปสรรค และศักยภาพของพื้นที่บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ตลอดจนสำรวจและประเมินคุณค่าของอาคารที่มีคุณค่าควรอนุรักษ์ในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ รวบรวมและวิเคราะห์แผนงาน/โครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ รวมถึงประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ทบทวนแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ จัดทำแผนผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านภูมิทัศน์ ด้านการจราจร ด้านการใช้ที่ดิน ด้านสาธารณูปโภค ด้านการท่องเที่ยว ด้านกายภาพ และวิถีชุมชน ตลอดจนจัดทำรายงานการสำรวจและประเมินคุณค่าสิ่งก่อสร้างที่ควรอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์ในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ และบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก

การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการสนับสนุน การศึกษา วิจัย พัฒนา เทคโนโลยีอนุรักษ์ พลังงาน และพลังงานทดแทน ประจำปี 2560

Chula Unisearch ร่วมกับ สำนักงานนโยบายและพลังงาน (สนพ.) จัดการประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดการขอรับทุนโครงการสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนา เทคโนโลยีอนุรักษ์พลังงาน และพลังงานทดแทน ประจำปีงบประมาณ 2560 ขึ้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2560 ณ ห้องประชุม 201 อาคารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศาสตราจารย์นายแพทย์ ยิงยศ อวิหิงสานนท์ ผู้ช่วยอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวงศ์ ศรีบุรี กรรมการผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เกียรติเข้าร่วมประชุมรับฟังการชี้แจงรายละเอียดการขอรับทุนฯ พร้อมกับ ผู้แทนจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จาก รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยศ อุตมวงศ์เสรี ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย

พลังงานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการคัดเลือกจาก สนพ. ให้เป็นแม่ข่ายในการดูแลโครงการสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนา เทคโนโลยีพลังงานทดแทน แก่เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีหน้าที่ในการพิจารณาและคัดเลือกข้อเสนอโครงการ ดูแล ติดตามความก้าวหน้า รวมทั้งพิจารณาผลการดำเนินงานของโครงการของสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวได้รับจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ปีงบประมาณ 2560 เพื่อสนับสนุน การศึกษาวิจัยที่มุ่งเป้าในการพัฒนาประเทศด้านพลังงาน ทดแทน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกันเป็น ชุดโครงการวิจัย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายใหญ่เดียวกันในด้าน พลังงานทดแทน โดยบูรณาการองค์ความรู้ที่เป็นสหวิทยา มี เป้าหมายของการนำไปใช้ได้จริง เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและ ประเทศชาติโดยสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร) มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ (ภาคเหนือ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ภาคกลาง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ภาคกลางและ ภาคตะวันตก) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างและภาคตะวันออก) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ภาคใต้)

การสัมมนาแผนยุทธศาสตร์กรมทางหลวง สู่ HIGHWAY 4.0

กรมทางหลวง ร่วมกับ Chula Unisearch จัดการ สัมมนา “แผนยุทธศาสตร์กรมทางหลวง สู่ HIGHWAY 4.0” ขึ้น เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560 ณ โรงแรม เดอะ สุโกศล กรุงเทพฯ โดยเปิดแผนยุทธศาสตร์และแผนบริหารความเสี่ยง ของกรมทางหลวง พ.ศ. 2560-2564 พร้อมทั้งจัดการเสวนา ในหัวข้อ “บทบาทกรมทางหลวงกับความท้าทายสู่ HIGHWAY 4.0” ในการนี้ได้รับเกียรติจาก คุณทวี เกศิสาอาง รองอธิบดีฝ่ายบริหารกรมทางหลวง เป็นประธานในพิธีเปิดการ สัมมนา โดย คุณสุรชัย ศรีเลนวัต ผู้อำนวยการสำนักแผนงาน กรมทางหลวง กล่าวรายงานถึงความเป็นมาของการจัดการ สัมมนา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. สุพจน์ เตชวรสินสกุล คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้ง

เจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวงและผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมการสัมมนากว่า 200 คน

การสัมมนามีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ต่อหลักคิดและแนวทางของ **แผนยุทธศาสตร์กรมทางหลวง สู่ HIGHWAY 4.0** โดยได้รับเกียรติจาก คุณธีระพงษ์ รอดประเสริฐ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เรือเอกสุทินันท์ หัตถวงษ์ ผู้อำนวยการท่าเรือแห่งประเทศไทย รองศาสตราจารย์ ดร. จิตติชัย รุจนกนกนาฏ รองผู้อำนวยการสถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณสมพงษ์ คุ่มคง นายกสมาคมผู้ประกอบการขนส่งแหลมฉบังชลบุรี คุณชุมพล สายเชื้อ เลขาธิการสหพันธ์การขนส่งทางบกแห่งประเทศไทย ร่วมถ่ายทอดสาระของแผนยุทธศาสตร์ให้แก่ผู้แทนเจ้าหน้าที่ ของกรมทางหลวงทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึงผู้แทน หน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้ง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างผู้ร่วมการเสวนา อันจะนำไปสู่การพัฒนาแผนงานโครงการและการสร้าง ความร่วมมือระหว่างกันในการมุ่งสู่การเป็น HIGHWAY 4.0 ของกรมทางหลวง

CU TALENT MOBILITY

Chula Unisearch โดยส่วนความร่วมมือกับ องค์กรและต่างประเทศ จัดงานประชาสัมพันธ์โครงการ “CU TALENT MOBILITY” ขึ้นเมื่อวันพุธที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้อง 201 อาคารวิจัยจุฬาฯ เพื่อชี้แจงถึงรายละเอียด และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการส่งเสริมบุคลากรด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมจากมหาวิทยาลัยและ สถาบันวิจัยของภาครัฐไปปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรม อันเป็น การส่งเสริมให้บุคลากรของสถาบันการศึกษาได้เรียนรู้จาก กระบวนการจริง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน

การประชุมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนารูปแบบ การประเมินความต้องการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากภัยพิบัติ”

Chula Unisearch ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “การพัฒนา รูปแบบการประเมินความต้องการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจาก ภัยพิบัติ” ในพื้นที่นำร่อง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัด นครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและปรับปรุง รูปแบบการประเมินความต้องการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจาก ภัยพิบัติให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และเจ้าหน้าที่จาก หน่วยงานราชการส่วนจังหวัดและหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง การประชุมครั้งนี้ได้รับเกียรติจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนทราบถึง ความต้องการที่แท้จริงของภาคอุตสาหกรรมเพื่อสามารถตอบโจทย์ ของภาคอุตสาหกรรมได้ตรงเป้าหมาย อันเป็นการเพิ่ม ชิดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมในการพัฒนา ประเทศต่อไป ในการนี้ได้รับเกียรติจาก ศาสตราจารย์ นพ. เกียรติ รักษ์รุ่งธรรม รองอธิการบดี กำกับดูแลด้านการวิจัย พัฒนา และนวัตกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นประธาน ในพิธีเปิดงาน โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พูลศักดิ์ โกษียานนท์ ที่ปรึกษาโครงการ Talent Mobility จากสำนักงานคณะกรรมการ นโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ และคุณเพิ่มศักดิ์ อารุณี ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลอุดมศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา ร่วมชี้แจงถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และช่องทาง การของบประมาณ ให้แก่คณาจารย์ นักวิจัย และบริษัท ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งภายในงานได้เปิดโอกาส ให้นักวิจัย บริษัทที่เข้าร่วมโครงการและดำเนินงานจนประสบ ความสำเร็จ และบริษัทที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ได้แลกเปลี่ยน ข้อมูลและประสบการณ์ต่าง ๆ

ดร. ทวีดา กมลเวช รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ อาจารย์กนกพรณ อยู่ชา อาจารย์ประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้การบรรยายในเรื่องความสำคัญของการเตรียมความพร้อม ในการรับมือกับภัยพิบัติ การประเมินความต้องการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปตาม ความต้องการของผู้ประสบภัย รวมทั้งกระบวนการประเมินและ รูปแบบการประเมินความต้องการการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในแต่ละช่วงเวลาตามแบบประเมินที่จัดทำขึ้น ทั้งนี้ในที่ประชุม ได้มีการระดมสมอง ร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งการนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ประเมินความต้องการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งเป็น ประโยชน์ต่อการนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไข และออกแบบพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับใช้สนับสนุนการ ประเมินความต้องการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติต่อไป

Chula Unisearch ร่วมเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลถวายพระบรมศพ

Chula Unisearch ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ร่วมเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลถวายพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณและถวายเป็นพระราชกุศล ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 19.00 น.

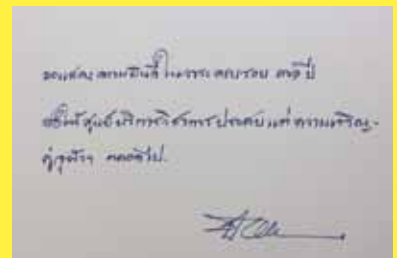
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เข้าเยี่ยมและศึกษางาน

รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวงศ์ ศรีบุรี กรรมการผู้อำนวยการ ศูนย์บริการวิชาการ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้การต้อนรับผู้บริหารสถาบันบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นำโดยรองศาสตราจารย์ ดร. ประยุทธ์ วงศ์แปง รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันฯ เข้าเยี่ยม Chula Unisearch เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินงานด้านการให้บริการวิชาการและงานวิจัย สำหรับนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานต่อไป

งานครบรอบ 31 ปี แห่งการสถาปนาศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chula Unisearch จัดงานวันคล้ายวันสถาปนาศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวาระครบรอบ 31 ปี เมื่อวันอังคารที่ 14 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องประชุม 201 อาคารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โอกาสนี้ ศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิต เอื้ออาภรณ์ อธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้ง รองอธิการบดี คณบดี และคณะผู้บริหารจากคณะและสถาบันต่าง ๆ ให้เกียรติร่วมแสดงความยินดีกับผู้บริหาร Chula Unisearch พร้อมร่วมบริจาคเงินสมทบทุนมอบให้แก่มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาสนี้ Chula Unisearch ได้จัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ทำบุญเลี้ยงพระสงฆ์ พร้อมทั้ง ถวายภัตตาหารเพลและจัดปัจจัยไทยทาน เพื่อความเป็นสิริมงคลของหน่วยงาน

Natural
Rubber

IRPC สร้างสรรค์นวัตกรรมเม็ดพลาสติก ที่มีส่วนผสมของยางพารา 35%

S – VNR (Styrene Vulcanized with Natural Rubber)

เป็นรายแรกของประเทศ

S – VNR
(Styrene Vulcanized with Natural Rubber)

แผ่นปูสนามฟุตบอล
เสาจราจรล้มลุก

S – VNR
(Styrene Vulcanized with Natural Rubber)

กรวยจราจร

จากแนวความคิดการวิจัยสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมต่างๆ ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) หรือ IRPC ประสบความสำเร็จจากการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตเม็ดพลาสติกในกลุ่ม Green Product คือ S - VNR หรือ Styrene Vulcanized with Natural Rubber ที่มีส่วนผสมของยางธรรมชาติเป็นส่วนประกอบ 35% ซึ่งเป็นนวัตกรรมการผลิตเม็ดพลาสติกเพื่อสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จาก "ยางพารา" ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ที่เกิดจากความสำเร็จในการวิจัยและพัฒนาเป็นรายแรกของประเทศ สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตผลทางการเกษตร กระตุ้นให้เกิดความต้องการใช้ยางธรรมชาติในวงกว้าง ตลอดจนส่งเสริมภาคเศรษฐกิจของประเทศอีกทางหนึ่ง

ด้วยคุณสมบัติของเม็ดพลาสติก S - VNR ที่มีความยืดหยุ่น ทนต่อแรงกระแทก ทนทานต่อการฉีกขาด และทนต่อแรงดึงได้ดี จึงเอื้อต่อการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย เช่น กรวยจราจร เสาจราจรล้มลุก พุน้ำพุเรือ และแผ่นปูสนามฟุตบอล เป็นต้น

ศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์นวัตกรรม IRPC และฝ่ายขายธุรกิจปิโตรเคมี ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์งานวิจัย กลุ่มปิโตรเคมี โพลีเมอร์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มออกสู่ตลาด ที่เข้าถึงความต้องการและไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคยุคใหม่ได้มากขึ้น ควบคู่ไปกับการต่อยอดการพัฒนานวัตกรรมร่วมกับลูกค้า และพันธมิตรด้านการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ นำไปสู่การยกระดับความสามารถในการพัฒนางานวิจัยโพลิเมอร์ของไทย ให้สามารถแข่งขันในระดับโลกได้ในที่สุด

“พรรณไม้งามในโอศรัปทุม”

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้น
ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เพื่อเกิดพระเกียรติพระองค์ท่าน
และมุ่งหวังที่จะสืบสานพระราชปณิธาน
ในการอนุรักษ์พรรณไม้งามให้คงอยู่คู่สังคมไทย
เพื่อเยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไป

UNISEARCH JOURNAL